

อภินันต์เพ็ท
การประกันคุณภาพการศึกษา
(QA Glossary)

อภินันต์เพ็ท
การประกันคุณภาพการศึกษา
(QA Glossary)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
 ชั้น ๒๕ อาคารพญาไทพลาซ่า เลขที่ ๑๒๘ ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
 โทรศัพท์ : ๐ ๒๒๑๖ ๓๙๕๕ โทรสาร : ๐ ๒๒๑๖ ๕๐๔๔-๖ www.onesqa.or.th
 ราคา ๑๒๐ บาท

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
www.onesqa.or.th

ข้อมูลบรรณานุกรมหอสมุดแห่งชาติ

๓๗๐.๓ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

อภิธานศัพท์การประกันคุณภาพการศึกษา (QA Glossary).

กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), ๒๕๕๓.

๑๒๐ หน้า

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๒๓๕-๐๐๒-๓

๑. การศึกษา -- ศัพท์บัญญัติ. ๒. การประกันคุณภาพการศึกษา. I.ชื่อเรื่อง

อภิธานศัพท์การประกันคุณภาพการศึกษา (QA Glossary)

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๒๓๕-๐๐๒-๓

ลำดับเอกสาร สมศ. ๑๖/๒๕๕๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๓

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ราคา ๑๒๐ บาท

จัดพิมพ์และเผยแพร่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
ชั้น ๒๔ อาคารพญาไทพลาซ่า เลขที่ ๑๒๘ ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทร. ๐-๒๒๑๖-๓๙๕๕ โทรสาร. ๐-๒๒๑๖-๕๐๔๓-๖

<http://www.onesqa.or.th> E-mail: info@onesqa.or.th

ผู้พิมพ์

หจก.สำนักพิมพ์พิสิทธ์เซ็นเตอร์

เลขที่ ๕๒ หมู่ ๔ ถนนศาลาขาว-บางภาษี ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๓๔๒๙-๘๒๘๘-๙๑ โทรสาร. ๐-๓๔๒๙-๘๒๙๒

หนังสือเล่มนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) การพิมพ์ซ้ำหรือการนำข้อมูลทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ ไม่ว่าโดยวิธีการใดก็ตาม จะต้องได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

กระวาท่อนไหนเห็นภาพ คุณภาพสะท้อนไหนเห็น "คน"
คนคุณภาพ คือ คนดี ที่เก่ง และมีคุณค่าต่อสังคม
"คุณภาพ" คือหัวใจของการพัฒนาระบบการศึกษาไทย
ให้ก้าวไกลอย่างยั่งยืน.....
ซึ่งเปรียบได้ว่า
คุณภาพ ก็คือผลสะท้อนจากภาพคุณนั่นเอง

คำนำ

ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๖ มาตรา ๔๙ กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางจัดการศึกษาในแต่ละระดับ

ในการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. ใช้รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน โดยประสงค์ที่จะให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้เกิดวิถีชีวิตคุณภาพ และสังคมได้ตระหนักว่า การศึกษาเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกภาคส่วน

ระบบการประกันคุณภาพ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย และแต่ละหน่วยงานได้นิยามศัพท์ขึ้นตามความจำเป็นของการใช้งาน สมศ. ในฐานะที่เป็นองค์กรรับผิดชอบการประเมินคุณภาพการศึกษาของชาติ จึงจัดทำหนังสืออภิธานศัพท์การประกันคุณภาพการศึกษา (QA Glossary)

ขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ใช้เป็นคู่มือของสถานศึกษา รวมถึงผู้ประเมินและผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ

สมศ. ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ร่วมกันจัดทำหนังสืออภิธานศัพท์การประกันคุณภาพการศึกษาเล่มนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์
ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

สารบัญ

คำนำ

บทนำ

คำศัพท์

หมวด ก

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (Thai Qualifications Framework)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ
(Thai Qualifications Framework for Vocational Education)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
(Thai Qualifications Framework for Higher Education)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
(Learner-centered Approach)

กระบวนการเก็บข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน
(Standardized Data Collection Process)

กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก
(External Quality Assessment Process)

กลยุทธ์ (Strategy)

หน้า

(๒)

๑

๗

๗

๗

๘

๘

๙

๑๐

๑๐

หน้า

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
(Occupations and Technology Learning Area)

๑๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
(Mathematics Learning Area)

๑๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
(Foreign Languages Learning Area)

๑๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
(Thai Language Learning Area)

๑๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
(Science Learning Area)

๑๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (Arts Learning Area)

๑๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
(Social Studies, Religion and Culture Learning Area)

๑๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
(Physical Education Learning Area)

๑๓

การจัดการศึกษาโดยครอบครัวหรือบ้านเรียน
(Home School Provision)

๑๔

	หน้า
การจัดประสบการณ์ปฐมวัย (Early Childhood Experience-based Provision)	๑๔
การจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (Public University Extension)	๑๕
การจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (Private University Extension)	๑๕
การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ (Integrated Experience Provision)	๑๕
การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม (Participatory Decision-making)	๑๖
การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Monitoring and Auditing of Educational Quality)	๑๖
การติดตามผลการพัฒนาของสถานศึกษา (Monitoring of Institutional Development)	๑๖
การบริหาร/การจัดการความเสี่ยง (Risk Management)	๑๗
การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)	๑๗
การบูรณาการ (Integration)	๑๗
การประกันคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Assurance)	๑๘
การประเมินการสอน (Teaching Assessment)	๑๙
การประเมินแบบกัลยาณมิตร (Amicable Assessment)	๑๙
การประเมินเพื่อยืนยันสภาพจริง (Authentic Assessment for Verification)	๒๑
การประเมินแบบเสริมพลัง (Empowerment Assessment)	๒๑

	หน้า
การประเมินพัฒนาการเด็ก (Child Development Assessment)	๒๑
การเผยแพร่งานสร้างสรรค์ (Dissemination of Creative Works)	๒๒
การเผยแพร่ผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการระดับชาติ (National Conference Research Papers)	๒๒
การเผยแพร่ผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการระดับนานาชาติ (International Conference Research Papers)	๒๓
การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Development)	๒๓
การพัฒนาเด็กแบบองค์รวม (Holistic Child Development)	๒๓
พัฒนามหาวิทยาลัยจากผลการประเมินคุณภาพ (Institutional Development Based on the Result of Quality Assessment)	๒๔
การพัฒนาสุนทรียภาพ (Aesthetic Development)	๒๔
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา (Parental Participation in Educational Management)	๒๔
การรายงานพัฒนาการเด็ก (Child Development Report)	๒๕
การเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning and Teaching)	๒๕
การเรียนรู้ (Learning)	๒๕
การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning: PBL)	๒๖
การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Learning by Doing)	๒๖
การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research-based Learning)	๒๖

	หน้า
การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning)	๒๗
การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self Study)	๒๗
การเรียนรู้เป็นทีม (Team Study)	๒๘
การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Study)	๒๘
การเล่นกับเพื่อน (Associative Play)	๒๘
การวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research)	๒๙
การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (Research for Learning and Teaching Development)	๒๙
การวิจัยสถาบัน (Institutional Research)	๓๐
การศึกษา (Education)	๓๐
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education)	๓๐
การศึกษาตลอดชีวิต (Life-long Education)	๓๐
การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education)	๓๑
ศึกษานอกระบบ (Non-formal Education)	๓๑
การศึกษาในระบบ (Formal Education)	๓๑
การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education)	๓๑
การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (General Education Program of Ecclesiastical Studies)	๓๒
การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม (Academic Services for Society)	๓๒

	หน้า
การให้อำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment)	๓๒
การอาชีวศึกษา (Vocational Education)	๓๒
การอุดมศึกษา (Higher Education)	๓๒
กิจกรรมกลางแจ้ง (Outdoor Activities)	๓๓
กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ (Kinesthetic and Rhythmic Activities)	๓๓
กิจกรรมสร้างสรรค์ (Creative Activities)	๓๓
กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (Supplementary Experience Activities)	๓๓
กิจกรรมเสรี (Independent Activities)	๓๔
เกณฑ์การประเมินคุณภาพ (Criteria of Quality Assessment)	๓๔
เกมการศึกษา (Educational Game)	๓๔
หมวด ค	
คณะกรรมการสถานศึกษา (Educational Institution Board)	๓๕
ครอบครัว (Families)	๓๖
ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)	๓๖
ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences)	๓๖
ความเป็นเลิศทางวิชาการ (Academic Excellence)	๓๗
ความรู้ (Knowledge)	๓๗

	หน้า
ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน (Knowledge and Skills Required for Work)	๓๗
ค่านิยมหลัก (Core Values)	๓๗
คุณธรรม (Virtues)	๓๘
คุณลักษณะตามวัย (Developmentally Appropriate Characteristics)	๓๘
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Desired Characteristics of Basic Education)	๓๘
โครงการบริการวิชาการที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน (Academic Projects for Community Empowerment)	๓๙
โครงการหรือสิ่งประดิษฐ์ (Project or Invention)	๓๙
หมวด ง	
งานวิจัย (Research)	๔๐
งานสร้างสรรค์ (Creative Product)	๔๐
งานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ในระดับชาติ (Publicized Creative Works at National Levels)	๔๑
งานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ระดับนานาชาติ (Publicized Creative Works at International Levels)	๔๑
หมวด จ	
จรรยาบรรณนักวิจัย (Researcher Ethics)	๔๒
จรรยาบรรณอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน (Code of Conduct)	๔๓

	หน้า
จินตนาการ (Imagination)	๔๔
จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (Imagination and Creativity)	๔๔
จิตสาธารณะ (Public Mind)	๔๔
หมวด ด	
ดัชนีมวลกาย (Body Mass Index: BMI)	๔๕
เด็กปฐมวัย (Early Childhood)	๔๕
เด็กพิเศษ (Children in Special Program)	๔๕
หมวด ต	
ตัวบ่งชี้ (Indicator)	๔๖
หมวด ท	
ทรัพยากรทางการศึกษา (Educational Resources)	๔๗
ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills)	๔๗
ทักษะชีวิต (Life Skills)	๔๗
หมวด ธ	
ธรรมาภิบาล (Good Governance)	๔๘
หมวด น	
นักวิจัย (Researchers)	๕๑
นักวิจัยประจำ (Full-time Researchers)	๕๑
นักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (Full-time Equivalent Student: FTES)	๕๑

	หน้า
นักศึกษาภาคพิเศษ (Non-regular Students)	๕๒
นักศึกษาภาคปกติ (Regular Students)	๕๒
แนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice)	๕๓
หมวด บ	
บริการวิชาการ/วิชาชีพ (Academic/Professional Services)	๕๔
หมวด ป	
ประสบการณ์สำคัญ (Essential Experiences)	๕๕
ประสิทธิผล (Effectiveness)	๕๕
ประสิทธิภาพ (Efficiency)	๕๕
ปีการศึกษา (Academic Year)	๕๕
หมวด ผ	
ผลงานทางวิชาการ (Academic Paper)	๕๖
ผลงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงระดับนานาชาติ (Research Cited Internationally)	๕๗
ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ (Research or Creative Work)	๕๘
ผู้จัดการโรงเรียนเอกชน (Private School Manager)	๕๘
ผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home School Provider)	๕๙
ผู้ช่วยครู/ผู้ช่วยผู้เลี้ยงดูเด็ก (Teacher Assistant/Assistant Caregiver)	๕๙
ผู้ประเมินภายนอก (External Assessor)	๕๙

	หน้า
ผู้ประเมินภายใน (Internal Assessor)	๖๐
ผู้ประเมินอภิมาน (Meta Evaluator)	๖๐
ผู้มีความสามารถพิเศษ (Gifted Student)	๖๑
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)	๖๑
ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเอกชน (Private School Licensee)	๖๒
ผู้เลี้ยงดูเด็ก (Caregiver)	๖๒
ผู้ศึกษาอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด (Attendant to Training Programs)	๖๒
แผนปฏิบัติการประจำปี (Annual Action Plan)	๖๓
หมวด ฝ	
ใฝ่รู้ (Enthusiasm)	๖๔
หมวด พ	
พระราชบัญญัติการศึกษา (Education Act)	๖๕
พัฒนาการเด็ก (Child Development)	๖๕
พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor Development)	๖๖
พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor Development)	๖๖
พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical Development)	๖๖
พัฒนาการด้านสติปัญญา (Intellectual Development)	๖๗
พัฒนาการด้านสังคม (Social Development)	๖๗
พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ (Emotional Development)	๖๘
พัฒนาการสมวัย (Appropriately Developed)	๖๘
พันธกิจของสถาบัน (Institutional Mission)	๖๙

	หน้า
หมวด ก	
ภาคีเครือข่าย (Network)	๗๐
ภารกิจ (Task)	๗๐
ภารกิจของสถาบัน (Institutional Task)	๗๐
หมวด ม	
มาตรการ (Measures)	๗๑
มาตรฐานการอาชีวศึกษา (Vocational Education Standards)	๗๑
หมวด ร	
ระบบการประกันคุณภาพ (Quality Assurance System)	๗๒
ระบบการศึกษา (Educational System)	๗๔
ระบบการศึกษาทางไกล (Distance Education) หรือ การเรียนรู้ทางไกล (Distance Learning)	๗๔
ระบบและกลไก (System and Mechanism)	๗๔
รายงานประจำปี (Annual Report /Self Assessment Reports: SAR)	๗๕
โรงเรียน (Schools)	๗๕
หมวด ล	
ลิขสิทธิ์ (Copyright)	๘๒
หมวด ว	
วงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Cycle: PDCA)	๘๓
วิทยาลัย (College)	๘๔

	หน้า
วิสัยทัศน์ (Vision)	๘๗
วิถีชีวิตคุณภาพ (Quality of Life)	๘๗
วัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture)	๘๗
หมวด ศ	
ศิลปะ (Arts)	๘๘
ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)	๘๘
หมวด ส	
สถานศึกษา (Education Institution)	๘๙
สภาวิชาการ (Academic Council)	๙๐
สมรรถภาพทางกาย (Physical Fitness)	๙๐
สหกิจศึกษา (Co-operative Education)	๙๑
สารสนเทศ (Information)	๙๑
สาระการเรียนรู้ (Learning Content)	๙๒
สิทธิบัตร (Patent)	๙๒
สิทธิบัตรการประดิษฐ์ (Innovation Patent)	๙๒
สิทธิบัตรการออกแบบ (Design Patent)	๙๓
สื่อการเรียนรู้ (Learning Materials)	๙๓
สุขนิสัย (Health Habits)	๙๓
สุขภาพกาย (Physical Health)	๙๔
สุขภาพจิต (Mental Health)	๙๔
สุนทรียภาพ (Aesthetics)	๙๔
สุนทรียศึกษา (Aesthetic Education)	๙๕
สุนทรียะทางวัฒนธรรม (Cultural Aesthetics)	๙๕

หมวด ท	
หน่วยจัดการศึกษา (Educational Management Unit)	๙๖
หลักสูตร (Curriculum)	๙๖
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Curriculum)	๙๗
หลักสูตรสถานศึกษา (Educational Institution Curriculum)	๙๗
หลักสูตรสาขาวิชาชีพ (Vocational Curriculum)	๙๘
ห่วงโซ่คุณภาพ (Chain of Quality)	๙๘

หมวด อ	
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Administrative Organization)	๙๙
องค์ประกอบคุณภาพ (Quality Factor)	๙๙
องค์รวม (Holistic)	๙๙
อัตลักษณ์ (Identity)	๙๙
อนุสิทธิบัตร (Petty Patent)	๑๐๐
อาจารย์ประจำ (Full-time Faculty)	๑๐๐
เอกลักษณ์ (Uniqueness)	๑๐๐
อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา (Key Philosophy in Education Provision)	๑๐๐

บรรณานุกรม	๑๐๑
-------------------	------------

หน้า

บทนำ

๑. ความเป็นมา

เนื่องด้วยศัพท์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นศัพท์วิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับระบบและการจัดการศึกษาหลายระดับ ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) ด้านการอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพภายในดำเนินการโดยต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สภาการพยาบาล กองบัญชาการการศึกษา ๓ เหล่าทัพ และกองบัญชาการการศึกษาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งกำกับดูแลและประเมินคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาภาครัฐ

สมศ. เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งระบบ จึงได้จัดทำหนังสืออภิวานศัพท์การประกันคุณภาพการศึกษาพร้อม เขียนคำอธิบายในรูปแบบของพจนานุกรม เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการประกันคุณภาพการศึกษาและตอบสนอง ความสนใจของนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ ครู อาจารย์ ผู้บริหารสถาน ศึกษา ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ตลอดจนประชาชน ทั่วไป

ในการดำเนินการครั้งนี้ สมศ. อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ หมวด ๖ มาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหาร สมศ. คราวประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงาน ขึ้นสองชุด ทำหน้าที่จัดทำหนังสืออภิวานศัพท์การประกันคุณภาพการศึกษา (QA Glossary) ดังนี้

ชุดที่หนึ่ง

คณะกรรมการจัดทำหนังสืออภิวานศัพท์การประกันคุณภาพ การศึกษา โดยคำสั่งที่ ๔๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มีรายนาม ดังต่อไปนี้

ประธานคณะกรรมการบริหาร สมศ.	ที่ปรึกษา
เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา	ที่ปรึกษา
เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	ที่ปรึกษา
ผู้อำนวยการ สมศ.	ประธานกรรมการ

ศาสตราจารย์นายแพทย์อดุลย์ วีริยเวชกุล	กรรมการ
ศาสตราจารย์นายแพทย์วุฒิชัย ธนาพงศธร	กรรมการ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.กิตติชัย วัฒนานันทร	กรรมการ
ศาสตราจารย์กิตติคุณ กำจร สุนพงษ์ศรี	กรรมการ
นางทิพย์ นิลนพคุณ	กรรมการและเลขานุการ
นางสาวอรุณี รุ่งเรือง	ผู้ช่วยเลขานุการ
นางศิริพร เสนามนตรี	ผู้ช่วยเลขานุการ

ชุดที่สอง

คณะทำงานจัดทำหนังสืออภิวานศัพท์การประกันคุณภาพการศึกษา โดยคำสั่งที่ ๔๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๓ มีรายนาม ดังต่อไปนี้

ผู้อำนวยการ สมศ.	ประธานคณะทำงาน
นางทิพย์ นิลนพคุณ	รองประธานคณะทำงาน
ดร.วราภรณ์ สีหนาท	คณะทำงาน
เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการหรือผู้แทน (นางสาวชนิษฐา สุกังวาล)	คณะทำงาน
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานหรือผู้แทน (ดร.วิษณุ ทรัพย์สมบัติ)	คณะทำงาน
เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือผู้แทน (นางสาวพัฒนศักดิ์กร อรรถศิลป์)	คณะทำงาน
เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือผู้แทน (ดร.อรสา ภาววิมล)	คณะทำงาน

ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชนหรือผู้แทน

(นางสาวสุกัญญา อนุชิตไพลิน)

คณะทำงาน

นางศิริพร เสนามนตรี

คณะทำงาน

นางสาววีรนุช ทองแดง

คณะทำงาน

นางมณีนีรัตน์ จันทนา

คณะทำงาน

นางสาวสร้อยหาวาย พัดเงิน

คณะทำงาน

นางสาวกรวิกา ชูพลสัตว์

คณะทำงาน

นางสุทธาทิพย์ ถิ่นวัฒนากุล

คณะทำงาน

นายศักดิ์ดา ศรีภูมิ

คณะทำงาน

นางสาวนภาพร ส่งแสง

คณะทำงาน

นางสาวอรุณี รุ่งเรือง

คณะทำงานและเลขานุการ

นางสาวพรรณทิพย์ หนูณรงค์

คณะทำงานและผู้ช่วย

เลขานุการ

นายกิตติกันตพงศ์ ศรีบัวนำ

คณะทำงานและผู้ช่วย

เลขานุการ

รูปแบบของการดำเนินงาน มีดังนี้

ขั้นที่ ๑ การประมวลและรวบรวมคำศัพท์

ขั้นที่ ๒ คัดเลือกคำศัพท์เสนอต่อกรรมการเพื่อพิจารณาความ
ถูกต้องเหมาะสม และครอบคลุม

ขั้นที่ ๓ ประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับการศึกษาต่างๆ เพื่อรวบรวม
ความคิดเห็นเกี่ยวกับคำศัพท์ จัดทำคำอธิบายและสรุป
เสนอที่ประชุมพิจารณารับรอง

ขั้นที่ ๔ จัดพิมพ์เผยแพร่

๒. หลักเกณฑ์การดำเนินงาน

๒.๑ การประมวลและรวบรวมคำศัพท์ ดำเนินการตามประกาศ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ เรื่องหลักการจัดทำศัพท์บัญญัติของ
ราชบัณฑิตยสถาน และหลักการจัดทำคำอธิบายศัพท์พจนานุกรมเฉพาะ
สาขาวิชาของราชบัณฑิตยสถาน คือ คิด ค้นหา ทั้งจากเอกสาร รายงาน
หนังสือ เว็บไซต์ต่างๆ และรวบรวมคำศัพท์ที่กำหนด โดยถือความหมาย
ที่ใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหลัก

๒.๒ การคัดเลือกคำศัพท์ เลือกคำศัพท์ที่ใช้ในการประกันคุณภาพ
การศึกษา เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ คำที่มีความหมายสังเขป เฉพาะ
ระดับการศึกษาจะแสดงคำอธิบายหรือตัวอย่างประกอบ เพื่อก่อให้เกิดความ
เข้าใจที่ถูกต้อง

๒.๓ การเขียนคำอธิบายศัพท์

๒.๓.๑ การจัดทำคำอธิบายศัพท์แต่ละคำ มีความมุ่งหมาย
เพื่อให้ใช้ศัพท์ในการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างถูกต้องตามประสงค์
จึงอธิบายความหมายของศัพท์ โดยถือเอาความเข้าใจเป็นเกณฑ์ คือ บางคำ
ที่อธิบายความหมายเพียงไม่กี่บรรทัดก็เข้าใจได้ แต่บางคำต้องอธิบายหลาย
บรรทัดจึงเข้าใจ

๒.๓.๒ คำศัพท์บางคำมีที่ใช้เฉพาะ จะแสดงสัญลักษณ์ไว้หน้าความหมาย เพื่อให้ผู้ใช้ได้ทราบว่าความหมายนั้นใช้เฉพาะระดับการศึกษาใด หรือนำมาจากกฎหมาย กฎกระทรวงใด ดังนี้

- = พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
กฎหมาย กฎกระทรวงศึกษาธิการ สกอ.
- = การศึกษาปฐมวัย
- = การศึกษาขั้นพื้นฐาน
- = การอาชีวศึกษา
- = การอุดมศึกษา
- = สมศ.

๒.๓.๓ คำศัพท์บางคำมีอธิบายเพิ่มเติมเฉพาะสำหรับการประเมินในแต่ละระดับการศึกษา จะจัดทำคำอธิบายเป็นชุดของคำหรือมีย่อหน้าเพิ่มเติม

๒.๓.๔ คำศัพท์ที่มีรูปศัพท์ต่างกันและมีความหมายใกล้เคียงกัน จะบอกคำที่ใช้ใกล้เคียงไว้ในตอนท้าย

๒.๔ การเรียงลำดับศัพท์ ได้เรียงคำศัพท์ ตามลำดับอักษรไทย ดังนี้

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (Thai Qualifications Framework)

หมายถึง มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพของผู้เรียนในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชาเพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Vocational Education)

 หมายถึง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ.๒๕๕๒ ต้องครอบคลุมอย่างน้อย ๓ ด้าน คือ ๑) มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน ๒) มีทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้ และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน และ ๓) มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพสาขาวิชาในระดับคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education)

 หมายถึง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๒ ต้องครอบคลุมอย่างน้อย ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ๒) ด้านความรู้ ๓) ด้านทักษะทางปัญญา ๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสาขา/สาขาวิชาที่เน้นทักษะทางปฏิบัติต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-centered Approach)

หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงาน เชื่อมโยง ประยุกต์ สิ่งที่เรียนรู้เข้ากับสังคม มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยสะท้อนจากการที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชา หรือเลือกทำโครงการหรือชิ้นงานตามความสนใจในขอบเขตเนื้อหาของวิชานั้นๆ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายรูปแบบ เช่น

๑. การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning: PBL)
๒. การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Study)
๓. การเรียนรู้แบบสรวนิยม (Constructivist Learning)
๔. การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self Study)
๕. การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning)
๖. การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research-based Learning)
๗. การเรียนรู้ที่ใช้วิธีสร้างผลงานจากการแตกผลึกทางปัญญา (Crystal-based Approach)

กระบวนการเก็บข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน (Standardized Data Collection Process)

หมายถึง ความถูกต้องเหมาะสมของการวัด การเก็บข้อมูล คุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งควรมีการระบุในรายงานและหรือบันทึกภาคสนาม ในส่วนของการประเมิน ผู้ประเมินจะการใช้การสังเกตสภาพจริง หรือใช้วิธีศึกษาจากเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงหรือที่ได้รับการรับรองความถูกต้องจากสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อแสดงถึงการประเมินจากสภาพจริงหรือการประเมินเชิงประจักษ์

กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก (External Quality Assessment Process)

หมายถึง กระบวนการในการประเมินคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย ๓ ระยะ คือ ก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม ซึ่งในแต่ละระยะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลการประเมินคุณภาพภายนอก ที่ต้องถูกต้อง เที่ยงตรง น่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการตัดสินใจ หรือนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ (Strategy)

หมายถึง แนวทางหรือวิธีทำงานที่ดีที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ภารกิจและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในกรอบระยะเวลาที่ต้องการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี (Occupations and Technology Learning Area)

 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาระสำคัญในการเรียนรู้ ได้แก่ การดำรงชีวิตและครอบครัว การออกแบบเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการอาชีพ

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (Mathematics Learning Area)

 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางของการเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งมุ่งให้ได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การเรียนรู้ในกลุ่มสาระนี้ มีสาระหลักที่จำเป็น คือ จำนวนและการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูล และความน่าจะเป็นรวมทั้งทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (Foreign Languages Learning Area)

 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมชั้นหลากหลายของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญได้แก่ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษาและความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (Thai Language Learning Area)

 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งแสดงถึงการเรียนรู้ภาษาไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ติดต่อธุรกิจการงาน การพัฒนาอาชีพ และเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ถือเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนชำนาญในการใช้เพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง ซึ่งต้องเรียนรู้ทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย รวมทั้งวรรณคดี และวรรณกรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (Science Learning Area)

 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง เป็นกลุ่มสาระที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้อะบบกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้และแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างเหมาะสมกับระดับชั้น โดยได้กำหนดสาระสำคัญให้เรียนรู้ คือ สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สารและสมบัติของสาร แรงและการเคลื่อนที่ พลังงาน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก ดาราศาสตร์และอวกาศ ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (Arts Learning Area)

 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งแสดงถึงการมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระ ในศิลปะแขนงต่างๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ทศศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (Social Studies, Religion and Culture Learning Area)

 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง เป็นกลุ่มสาระที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กันและมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม ได้กำหนดให้เรียนรู้สาระต่างๆ ได้แก่ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา (Physical Education Learning Area)

 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง เป็นกลุ่มสาระที่ว่าด้วยภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม ทางปัญญาหรือจิตวิญญาณ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทุกมิติของชีวิต มีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นกิจนิสัย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของบุคคล ครอบครัวและชุมชนให้ยั่งยืนซึ่งได้กำหนดให้มีสาระที่เรียนรู้ ได้แก่ การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ชีวิตและครอบครัว การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค รวมทั้งความปลอดภัยในชีวิต

การจัดการศึกษาโดยครอบครัวหรือบ้านเรียน (Home School Provision)

 หมายถึง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ครอบครัวจัดโดยสิทธิคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งมีรูปแบบการจัดการศึกษาแบบใดแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถเทียบโอนผลการศึกษาได้

การจัดประสบการณ์ปฐมวัย (Early Childhood Experience-based Provision)

 หมายถึง การจัดการศึกษา การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม การจัดวัสดุอุปกรณ์ สิ่งจำลองและสื่อต่างๆ ที่มีลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมกับเด็กสำหรับการทำกิจกรรมตอบสนองต่อสถานการณ์นั้นๆ จนเกิดประสบการณ์ต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของผู้จัด เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และส่งเสริมพัฒนาเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป

การจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ (Public University Extension)

 หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในสถานที่อื่นใดของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งไม่ใช่ที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พ.ศ.๒๕๕๒

การจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน (Private University Extension)

 หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในสถานที่อื่นใดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งไม่ใช่สถานที่ตั้งตามที่ระบุไว้ในข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.๒๕๕๑

การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ (Integrated Experience Provision)

 หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่นำความรู้ ความคิดรวบยอด ทักษะและประสบการณ์สำคัญทั้งหมดที่ผู้เรียนจะได้รับจากสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาเชื่อมโยงผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างมีความหมายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเป็นการลดความซ้ำซ้อน ความไม่สัมพันธ์และความไม่ต่อเนื่องขององค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์สำคัญ

การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม (Participatory Decision-making)

หมายถึง การพิจารณาข้อมูลและแสวงหาทางเลือกหลายๆ ทางแล้วเลือกทางที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายหรือแก้ปัญหาได้สำเร็จ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม

การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Monitoring and Auditing of Educational Quality)

 หมายถึง กระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การติดตามผลการพัฒนาของสถานศึกษา (Monitoring of Institutional Development)

หมายถึง การติดตามผลที่เป็นขั้นตอนสำคัญซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการกำกับ ติดตาม ดูแลให้มีการนำข้อค้นพบ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา โดยการปฏิบัติตามแผนการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เป็นการสร้างระบบที่เชื่อมโยงไปสู่การประเมินตนเองและการประเมินคุณภาพภายนอกในโอกาสต่อไป

การบริหาร/การจัดการความเสี่ยง (Risk Management)

 หมายถึง การกำหนดแผนเพื่อให้ผู้บริหารและผู้บริหารปฏิบัติงานทุกฝ่าย ได้มีแนวทางการบริหารความเสี่ยงในระดับองค์กรที่ชัดเจนและสามารถนำไปประกอบการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในทุกส่วนงาน ระดับความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงพิจารณาจากการลดลงของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ พร้อมทั้งจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงและสร้างกลไกการติดตามและประเมินผลการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)

หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการในสามกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน คือการวางแผนกลยุทธ์ การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ และการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนมั่นใจได้ว่าสถานศึกษามีการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

การบูรณาการ (Integration)

หมายถึง การผสมกลมกลืนของแผน กระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถานศึกษา การบูรณาการที่มีประสิทธิผล ต้องสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งการดำเนินการภายใน ระบบการจัดการ และผลการดำเนินการต้องมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์

การประกันคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Assurance)

หมายถึง การสร้างมาตรฐานคุณภาพของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม

• การประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance)

หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

• การประกันคุณภาพภายนอก (External Quality Assurance)

หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) บุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

• การประเมินคุณภาพภายใน (Internal Quality Assessment)

หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดสำหรับการประกันคุณภาพภายใน

ซึ่งกระทำ โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้น หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

• การประเมินคุณภาพภายนอก (External Quality Assessment)

หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกระทำโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือผู้ประเมินภายนอก

การประเมินการสอน (Teaching Assessment)

หมายถึง การวัดผลของกระบวนการสอนด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพและนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษา โดยให้นักเรียน นักศึกษา ครู คณาจารย์ มีส่วนร่วม เพื่อตัดสินคุณค่าของการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการสอนที่สำคัญ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบสอบถามปลายเปิด แบบมาตรฐานประเมินค่ามาตรฐานประเมินค่าเชิงตัวเลขหรือกราฟิก

การประเมินแบบกัลยาณมิตร (Amicable Assessment)

หมายถึง การประเมินคุณภาพตามปรัชญาและแนวปฏิบัติการประเมิน เพื่อเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพที่เป็นกระบวนการสัมพันธ์เชื่อมโยงของสรรพสิ่ง และถักทอความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา ให้เข้าใจและเข้าถึงความจริงเชิงคุณค่าแบบองค์รวมด้วยความเป็นกลาง โดยใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมเป็นพื้นฐานในการประเมิน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการ ๔ ขั้นตอน คือ ขั้นที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนา

ขั้นที่ ๒ สร้างความศรัทธาต่อผู้ประเมิน ขั้นที่ ๓ เพียรประเมินอย่าง กัลยาณมิตร และขั้นที่ ๔ ซักไซ้และเสริมแรงพัฒนา

ในส่วนของการประเมินอย่างกัลยาณมิตร ผู้ประเมินพึงใช้ หลักธรรมเพื่อสร้างความศรัทธา ความไว้วางใจและความเป็นมิตร ตาม กัลยาณมิตรธรรม ๗^{๑)} ดังนี้

- ๑) **ปิโย** : น่ารัก เป็นที่สบายใจ และสนิทสนม ชวนให้อยากเข้า ปรึกษาได้ถาม
- ๒) **ครุ** : นำเคารพ ประพฤติตนสมควรแก่ฐานะ ทำให้เกิดความ รู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งและรู้สึกปลอดภัย
- ๓) **ภาวนีโย** : นายกษัตริย์ มีความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง เป็น ผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
- ๔) **วตฺตัจ** : รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควร พูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ ปรึกษาที่ดี
- ๕) **วจนฺทฺขโม** : อุดหนุนต่อถ้อยคำ พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษา ซักถาม คำเสนอแนะ วิพากษ์ วิจารณ์ อุดหนุนฟังได้ ไม่เบื้อ ไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียว
- ๖) **คฺมฺภีรญฺจ** กถิ กตฺตฺตา : สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อน ให้เข้าใจได้
- ๗) **โน จฺภูรฺฐาเน** นีโยชเย : ไม่แนะนำเรื่องเหลวไหล หรือชักจูง ไปในทางที่เสื่อมเสีย

^{๑)} (กัลยาณมิตรธรรม ๗ ป.ปยุตโต: พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม)

การประเมินเพื่อยืนยันสภาพจริง (Authentic Assessment for Verification)

หมายถึง การประเมินที่ผู้ประเมินใช้วิธีสังเกตหรือสัมภาษณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือศึกษาจากเอกสาร โดยเอกสารที่ใช้ต้องเป็นเอกสาร ที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง หรือเป็นเอกสารที่ได้รับการรับรองความถูกต้อง จากสถานศึกษา เพื่อแสดงถึงการประเมินจากสภาพจริงหรือการประเมิน เชิงประจักษ์

การประเมินแบบเสริมพลัง (Empowerment Assessment)

หมายถึง การใช้มโนทัศน์ของการประเมิน เทคนิคการ ประเมิน และข้อค้นพบจากการประเมินไปกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุง กำกับดูแล โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการ ดำเนินงาน ประเมินตนเอง สะท้อนผลแก่ตนเองและกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง เป็นกระบวนการที่ช่วยให้กลุ่มบุคคลต่างๆ พัฒนาและพึ่งพาตนเองได้

การประเมินพัฒนาการเด็ก (Child Development Assessment)

 หมายถึง กระบวนการศึกษาข้อมูล ลักษณะ หรือความ สามารถในด้านต่างๆ ของเด็กอายุแรกเกิดถึงไม่เกินหกปีบริบูรณ์ ในแต่ละช่วงวัย โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และสรุปผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของ พัฒนาการเด็กตามวัย เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมให้เด็กได้รับการ พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ (Dissemination of Creative Works)

 หมายถึง การนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์ ที่มีการศึกษาค้นคว้า หรือแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี หรืองานที่ได้รับสิทธิบัตร เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาการ เสริมสร้างองค์ความรู้หรือวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อสาขาวิชาหรือแสดงความเป็นต้นแบบ ต้นความคิดของผลงาน หรือแสดงความสามารถในการบุกเบิกงานในสาขาวิชานั้น รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ ผลงานศิลปะและผลงานออกแบบที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์ในวงวิชาชีพทั้งในระดับชาติและนานาชาติ หรือได้รับการสนับสนุนจากองค์กร สมาคมที่เกี่ยวข้องและมีชื่อเสียงในระดับประเทศหรือต่างประเทศ โดยการจัดนิทรรศการ (Exhibition) หรือจัดการแสดง (Performance)

การเผยแพร่ผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการระดับชาติ (National Conference Research Papers)

 หมายถึง การนำเสนอบทความวิจัยในที่ประชุมวิชาการ และบทความฉบับสมบูรณ์ (Full paper) ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceedings) ระดับชาติ โดยมีกองบรรณาธิการจัดทำรายงานฯ หรือคณะกรรมการจัดประชุม ประกอบด้วยศาสตราจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ จากนอกสถาบันเจ้าภาพอย่างน้อย ร้อยละ ๒๕ และมีผู้ประเมินบทความที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นจากนอกสถาบันของเจ้าของบทความ

การเผยแพร่ผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการระดับนานาชาติ (International Conference Research Papers)

 หมายถึง การนำเสนอบทความวิจัยในที่ประชุมวิชาการ และบทความฉบับสมบูรณ์ (Full paper) ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceedings) ระดับนานาชาติ โดยมีกองบรรณาธิการจัดทำรายงานฯ หรือคณะกรรมการจัดประชุม ประกอบด้วยศาสตราจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ จากต่างประเทศอย่างน้อย ร้อยละ ๒๕ และมีผู้ประเมินบทความที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นจากต่างประเทศ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Development)

 หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผน และการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน

การพัฒนาเด็กแบบองค์รวม (Holistic Child Development)

 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กในทุกด้านที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและบุคคลแวดล้อมด้วย

การพัฒนาสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพ (Institutional Development Based on the Result of Quality Assessment)

 หมายถึง การนำผลการประเมินคุณภาพภายในจากต้นสังกัดและผลการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ไปใช้ในการทำแผนพัฒนาสถานศึกษา และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

การพัฒนาสุนทรียภาพ (Aesthetic Development)

หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความงามทางศิลปะและวัฒนธรรม ที่มีผลกระทบต่อบุคคล สถาบัน สภาพแวดล้อม และสังคมในแนวทางที่ดีขึ้น อย่างมีแผน เป็นระบบโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับร่วมได้ ผลการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือสร้างสิ่งใหม่ต้องไม่เป็นการทำลายคุณค่าทางสุนทรียของศิลปะและวัฒนธรรมเดิม การพัฒนาเชิงวัฒนธรรมสามารถสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีนวัตกรรมใหม่ ทั้งทางเทคโนโลยี ระบบสังคมและความนิยม เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าใจและมีความเจริญก้าวหน้าอย่างสันติสุข

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา (Parental Participation in Educational Management)

 หมายถึง กระบวนการที่ผู้ปกครองได้เข้าร่วมทำงานกับโรงเรียน ครู และชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของเด็กเพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโต และพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

การรายงานพัฒนาการเด็ก (Child Development Report)

 หมายถึง การเสนอผลการประเมินคุณลักษณะหรือความสามารถด้านต่างๆ ของเด็กอายุแรกเกิดถึงไม่เกินหกปีบริบูรณ์ตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏ โดยมีการสรุปผลจากการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของพัฒนาการเด็กตามวัยในรูปแบบของรายงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจนและเข้าใจง่าย

การเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning and Teaching)

หมายถึง การใช้สื่อเทคโนโลยีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาให้บริการและอำนวยความสะดวกเพื่อการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการติดต่อสื่อสารข้อมูลกับเครือข่ายอื่นๆ

การเรียนรู้ (Learning)

 หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลจากประสบการณ์ที่ได้รับ หรือจากการปฏิบัติ การอบรมสั่งสอนและการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความต้องการและความสนใจของเด็ก ทำให้ความสามารถต่างๆ ของเด็กถูกนำออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่

การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning: PBL)

หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนคิดและได้เรียนรู้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการคิดแก้ปัญหามากกว่าการจำเนื้อหาข้อเท็จจริง ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและพัฒนาทักษะทางสังคม วิธีการนี้จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ดี หากผู้เรียนมีระดับความสามารถทางการคิดและการดำเนินการด้วยตนเองได้ดี เจื่อนใจที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วยความรู้เดิมของผู้เรียนที่สามารถผสมผสานความเข้าใจกับข้อมูลใหม่ได้ โดยการจัดสถานการณ์ที่เหมือนจริง ส่งเสริมการแสดงออกและการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ออกาสผู้เรียนได้ไตร่ตรองข้อมูลอย่างลึกซึ้ง ทำให้ผู้เรียนตอบคำถามฉบับที่ก วิกาภษวีจาร์ณัสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้และสรุปได้ดี

การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Learning by Doing)

หมายถึง การเรียนรู้ที่ได้จากการมีประสบการณ์ด้วยตนเองหรือเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research-based Learning)

 หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจของบัณฑิตศึกษา เพราะเป็นการเรียนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยตรง เป็นการพัฒนาระบบการแสวงหา

ความรู้ และการทดสอบความสามารถทางการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยรูปแบบการเรียนการสอนอาจแบ่งได้เป็น ๔ ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ ๑) การสอนโดยใช้วิธีวิจัยเป็นวิธีสอน ๒) การสอนโดยผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์หรือเป็นผู้ช่วยโครงการวิจัยของอาจารย์ ๓) การสอนโดยผู้เรียนศึกษางานวิจัยของอาจารย์และของนักวิจัยชั้นนำในศาสตร์ที่ศึกษา และ ๔) การสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning)

 หมายถึง การเรียนรู้ร่วมกันที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย โดยสมาชิกกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของแต่ละคน สนับสนุนให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self Study)

หมายถึง การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนศึกษาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบสืบค้น (Inquiry Instruction) การเรียนแบบค้นพบ (Discovery Learning) การเรียนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งการเรียนการสอนแบบแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนี้ใช้ในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นรายบุคคล และกระบวนการกลุ่ม

การเรียนรู้เป็นทีม (Team Study)

 หมายถึง การที่ผู้เรียนเข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยมีเป้าหมาย มีการกำหนดบทบาทของสมาชิก การมอบหมายงานและแผนงานที่ชัดเจนในการดำเนินงานของกลุ่มทำให้มีการเรียนรู้ระหว่างกัน การติดต่อสื่อสารประสานงาน การตัดสินใจร่วมกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย ในระยะเวลาที่กำหนด โดยรับผิดชอบในผลของการกระทำร่วมกัน จึงเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในกลุ่ม

การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Study)

 หมายถึง ความสามารถและความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน

การเล่นกับเพื่อน (Associative Play)

 หมายถึง ขั้นพัฒนาการด้านการเล่นของเด็ก ๔ ชั้น ดังนี้ (Millar, 1968)

- **ขั้นแรก** การเล่นตามลำพัง (Solitary Play) หมายถึง เด็กจะเล่นตามลำพัง
- **ขั้นที่สอง** การเล่นเคียงข้างเพื่อน (Parallel Play) หมายถึง เด็กจะเล่นข้างๆ เพื่อน แต่ต่างคนต่างสนใจเฉพาะกิจกรรมหรือของเล่นของตนเท่านั้น

- **ขั้นที่สาม** การเล่นสมมติ (Dramatic Play) หมายถึง การเล่นเลียนแบบสิ่ง que เด็กได้พบเห็น หรือมีประสบการณ์ เป็นการแสดงออกทางพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

- **ขั้นสุดท้าย** การเล่นแบบร่วมมือ (Cooperative Play) หมายถึง เด็กสามารถเล่นแบบร่วมมือกันได้เป็นกลุ่มๆ ซึ่งอาจมีตั้งแต่ ๒-๕ คน ปกติกับเด็กอายุตั้งแต่ ๔ ปีเนื่องจากเด็กสามารถควบคุมอวัยวะและการเคลื่อนไหวได้ค่อนข้างดี

การวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research)

 หมายถึง การวิจัยเพื่อหาแนวทางและนโยบายการดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ โดยอาจนำผลการวิจัยเสนอแนะต่อรัฐบาลหรือแหล่งทุนวิจัยอื่นๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างสรรค์โอกาสในการขอความสนับสนุนการวิจัยต่อเนื่องที่จะเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมต่างๆ ต่อไป

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (Research for Learning and Teaching Development)

หมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นเรียน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพและสัมฤทธิ์ผล การเรียนรู้ของผู้เรียน อาทิ วิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน อุปกรณ์ และสื่อการสอน แหล่งเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล เป็นต้น ผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้สอนสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น

การวิจัยสถาบัน (Institutional Research)

 หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับสถาบันของตนเอง โดยอาศัยกระบวนการวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลมาใช้ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ปรับปรุงการบริหาร และการดำเนินงานของสถาบัน ประกอบด้วย ๑) วิจัยเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน ๒) วิจัยเพื่อประโยชน์ในการบริหาร ๓) วิจัยความคุ้มค่าของทรัพยากรที่ใช้ เช่น ต้นทุนต่อหัว ค่าใช้จ่ายด้านต่างๆ ความคุ้มค่าในการผลิตบัณฑิต

การศึกษา (Education)

หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติและเทคโนโลยี การสั่งสอน ฝึกฝน อบรม บ่มนิสัย การเลียนแบบ การปรับพฤติกรรม กระบวนการคิดและสร้างสรรค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการทางกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม ตามความสามารถของบุคคลทุกวัยตลอดชีวิต

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education)

 หมายถึง การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา

การศึกษาตลอดชีวิต (Life-long Education)

 หมายถึง การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education)

 หมายถึง การศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education)

 หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

การศึกษาในระบบ (Formal Education)

 หมายถึง การศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education)

 หมายถึง การพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงไม่เกินหกปีบริบูรณ์ บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (General Education Program of Ecclesiastical Studies)

 หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม (Academic Services for Society)

 หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการให้บริการแก่สังคมภายนอกสถาบันการศึกษา หรือเป็นการให้บริการที่จัดในสถาบันการศึกษาโดยมีบุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการ

การให้อำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment)

 หมายถึง การให้อำนาจและความรับผิดชอบการตัดสินใจในการปฏิบัติแก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอาชีวศึกษา (Vocational Education)

 หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

การอุดมศึกษา (Higher Education)

 หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา จัดการศึกษาโดยสถาบันอุดมศึกษาที่มีพันธกิจหลักสี่ประการ คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

กิจกรรมกลางแจ้ง (Outdoor Activities)

 หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ ตามความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคน เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมการละเล่น

กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ (Kinesthetic and Rhythmic Activities)

 หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระหรือตามจังหวะ ดนตรี เสียงเพลง หรือคำคล้องจอง เพื่อส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้ประสานสัมพันธ์กัน

กิจกรรมสร้างสรรค์ (Creative Activities)

 หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการ โดยใช้ศิลปะและการเล่น เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีก-ปะ การตัด-ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดานปักหมุด เป็นต้น

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (Supplementary Experiences Activities)

 หมายถึง กิจกรรมกลุ่มที่มุ่งให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษาสถานศึกษาที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เป็นต้น หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมเสรี (Independent Activities)

 หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่น มุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน ให้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็กทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม รวมถึงกิจกรรมที่ครู/ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดเสริมขึ้นให้เด็กเลือกทำกิจกรรม เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากิจกรรมการเล่นตามมุม

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ (Criteria of Quality Assessment)

หมายถึง มาตรฐานของแต่ละตัวบ่งชี้คุณภาพ ที่พัฒนาจากเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งกำหนดโดยต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินคุณภาพมีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

เกมการศึกษา (Educational Game)

 หมายถึง เกมการเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาสติปัญญาผ่านการเรียนรู้ มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ ที่เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มได้ด้วยการสังเกต คิดหาเหตุผลและพัฒนาความคิดรวบยอดต่างๆ เช่น สี่ รูปร่าง จำนวน ประเภท ความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่/ระยะ ผ่านเกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ และต่อตามแบบ เป็นต้น

คณะกรรมการสถานศึกษา (Educational Institution Board)

 หมายถึง องค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพตามกรอบที่กฎหมายกำหนด จำนวนคณะกรรมการขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนจาก ผู้ปกครอง ครู องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่า พระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ

 หมายถึง องค์คณะบุคคลที่ได้รับการสรรหาและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาและกรรมการสถานศึกษาตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ รวมทั้งคณะบุคคลที่สถานศึกษาแต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการของสถานศึกษานั้นๆ ในสถานศึกษาเอกชนตามมาตรา ๑๘(๒) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๕ เรียกว่า คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเอกชน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ

 สถาบันอุดมศึกษา ใช้คำว่าสภามหาวิทยาลัย (University Council) หมายถึง คณะกรรมการบริหารงานมหาวิทยาลัยที่มาจาก การสรรหา ประกอบด้วยผู้แทนที่มาจากองค์กร/หน่วยงานภาครัฐและ เอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายสาขาที่มีอุดมการณ์ทางการศึกษา

ครอบครัว (Families)

 หมายถึง บิดา มารดา หรือบิดาหรือมารดาซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๗

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

หมายถึง กระบวนการคิดของบุคคลที่แสดงออกทางความคิด สามารถคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม สามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎีหรือหลักการหรือนำไปสู่การคิดค้นปรับปรุงหรือสร้างสิ่งประดิษฐ์ในรูปแบบความคิดที่แปลกใหม่

ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences)

 หมายถึง พัฒนาการตามวัยของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากระดับวุฒิภาวะที่เกิดจากพันธุกรรม โดยมีสภาพแวดล้อมของการอบรมเลี้ยงดู สังคมและวัฒนธรรมเป็นตัวกระตุ้นหรือขัดขวางศักยภาพการแสดงความสามารถของเด็กแต่ละคนตามแบบแผนของพัฒนาการให้แตกต่างกัน

ความเป็นเลิศทางวิชาการ (Academic Excellence)

 หมายถึง ความเก่ง ความยอดเยี่ยมทางวิชาการตามลักษณะเด่น หรือจุดเน้นของสถาบันในการสร้างองค์ความรู้ ทั้งในด้านการค้นคว้า การถ่ายทอด และการจัดการความรู้

ความรู้ (Knowledge)

หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษา การค้นคว้า การได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติ ความเข้าใจ ประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะที่ได้รับมาจากองค์ความรู้ในแต่ละสาขาวิชา

ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน (Knowledge and Skills Required for Work)

 หมายถึง ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้ ประกอบด้วย ความสามารถด้านต่างๆ ได้แก่ การสื่อสาร การคิด ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี

ค่านิยมหลัก (Core Values)

 หมายถึง คุณลักษณะและบรรทัดฐานที่มีคุณเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาที่กำหนดไว้เพื่อให้บุคลากรยึดถือปฏิบัติร่วมกันและส่งผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในสถาบันและความสำเร็จของสถาบัน

คุณธรรม (Virtues)

หมายถึง คุณค่า ประโยชน์ ความดีงาม ซึ่งใช้เป็นเครื่องประดับประดาจิตใจให้เกลียดความชั่ว กลัวบาป ใฝ่ความดี และกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งชอบ ชั่วดี เกิดจิตสำนึกที่ดี ทำให้สังคมเกิดความสงบสุข

คุณลักษณะตามวัย

(Developmentally Appropriate Characteristics)

 หมายถึง ความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามธรรมชาติ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(Desired Characteristics of Basic Education)

 หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ ๘ ประการ ได้แก่ ๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์ สุจริต ๓) มีวินัย ๔) ใฝ่เรียนรู้ ๕) อยู่อย่างพอเพียง ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน ๗) รักความเป็นไทย ๘) มีจิตสาธารณะ

โครงการบริการวิชาการที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (Academic Projects for Community Empowerment)

 หมายถึง โครงการที่สถาบันจัดขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนหรือองค์กรภายนอกและเมื่อดำเนินการแล้วมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในด้านต่างๆ หรือทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ตามศักยภาพของตนเอง

โครงการหรือสิ่งประดิษฐ์ (Project or Invention)

 หมายถึง ชิ้นงาน/สิ่งประดิษฐ์ที่ผู้เรียนได้ใช้องค์ความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับมาพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลงานที่เป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาหรือผลงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ขึ้นเอง

งานวิจัย (Research)

 หมายถึง ผลงานทางวิชาการที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าตามกระบวนการระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับสาขาวิชา เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ หรือเป็นการต่อยอดองค์ความรู้เดิม

งานสร้างสรรค์ (Creative Product)

 หมายถึง ผลงานทางศิลปะที่มีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบที่เหมาะสมกับกลุ่มวิชาการทางศิลปะ ตามการจัดกลุ่มศิลปะของอาเซียน ได้แก่ ทัศนศิลป์ (Visual Arts) ศิลปะการแสดง (Performing Arts) และวรรณศิลป์ (Literature) และตามการแบ่งกลุ่ม ISCED (International Standard Classification of Education) ได้แก่ คณะวิจิตรศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ คณะมัณฑนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยเป็นผลงานที่แสดงออกถึงแนวคิด แนวทางการทดลอง เพื่อให้เกิดผลงานในมิติใหม่ หรือเป็นการพัฒนาจากแนวคิดการสร้างสรรค์เดิม เพื่อเป็นต้นแบบหรือความสามารถในการบุกเบิกศาสตร์ทางศิลปะ งานสร้างสรรค์ยังครอบคลุมไปถึงสิ่งประดิษฐ์ และงานออกแบบตามสาขาศิลปะเฉพาะทางที่มีคุณค่า และคุณประโยชน์เป็นที่ยอมรับในวงวิชาชีพ

งานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ในระดับชาติ (Publicized Creative Works at National Levels)

 หมายถึง การนำเสนอผลงานทางศิลปะแขนงต่างๆ อาทิ ผลงานศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ ฯลฯ ที่เป็นผลงานวิชาการสู่สาธารณะหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการจัดการการนำเสนอในระดับชาติอย่างเป็นระบบและเป็นวิธีการที่ยอมรับในวงวิชาชีพ หรือได้รับการสนับสนุนจากองค์กร สมาคมที่เกี่ยวข้องและมีชื่อเสียงในระดับประเทศ

งานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ระดับนานาชาติ (Publicized Creative Works at International Levels)

 หมายถึง การนำเสนอผลงานทางศิลปะแขนงต่างๆ อาทิ ผลงานศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ ฯลฯ ที่เป็นผลงานวิชาการสู่สาธารณะหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการจัดการการนำเสนอในระดับชาติอย่างเป็นระบบและเป็นวิธีการที่ยอมรับในวงวิชาชีพ หรือได้รับการสนับสนุนจากองค์กร สมาคมที่เกี่ยวข้องและมีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ

จรรยาบรรณนักวิจัย (Researcher Ethics)

 หมายถึง หลักเกณฑ์ควรประพฤติปฏิบัติของนักวิจัยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนประกันมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของนักวิจัย ดังนี้

- ๑) นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการ และการจัดการ
- ๒) นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด
- ๓) นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย
- ๔) นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต
- ๕) นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย
- ๖) นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย

- ๗) นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ
- ๘) นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น
- ๙) นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

จรรยาบรรณอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน (Code of Conduct)

 หมายถึง ประมวลความประเพณีที่อาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนพึงปฏิบัติเพื่อรักษา ส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด โดยอาจใช้กรอบแนวทางตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา โดยต้องยึดมั่นในหลักการ ๖ ประการ คือ ๑) ยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ๒) ซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อ ๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ๔) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ๖) ไม่ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองครองธรรมต่อนักศึกษา และต้องครอบคลุมจรรยาบรรณ ๑๐ ประการ คือ ๑) จรรยาบรรณต่อตนเอง ๒) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ๓) จรรยาบรรณต่อการปฏิบัติงาน ๔) จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน ๕) จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา ๖) จรรยาบรรณต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ๗) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน ๘) จรรยาบรรณต่อนักศึกษาและผู้รับบริการ ๙) จรรยาบรรณต่อประชาชน และ ๑๐) จรรยาบรรณต่อสังคม

จินตนาการ (Imagination)

 หมายถึง การสร้างภาพขึ้นในจิตใจ เป็นกระบวนการคิดสร้างภาพในสิ่งที่ไม่เคยพบเคยเห็น ไม่เคยทราบมาก่อนคล้ายกับการคาดเดา คาดหมายว่าสิ่งนั้นน่าจะเป็นอย่างไร

จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (Imagination and Creativity)

 หมายถึง การคิดในสิ่งที่แปลกใหม่ที่จะนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ อาจเป็นการเพื่อฝันที่เหนือจริงโดยไม่มีข้อมูลหลักฐานมาสนับสนุน หรือคิดฝันโดยมีหลักฐานข้อมูลหรือข้อเท็จจริงแล้วอาศัยเหตุผลมาประกอบ ซึ่งจะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ช่วยให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง โดยอาศัยความรู้และเทคโนโลยีที่มีอยู่เป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุผลตามจินตนาการที่สร้างขึ้น

จิตสาธารณะ (Public Mind)

 หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน รู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม เน้นความเรียบร้อย ประหยัดและมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

ดัชนีมวลกาย (Body Mass Index: BMI)

 หมายถึง คำนวณน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐานซึ่งแสดงถึงความ สมบูรณ์ของร่างกายที่เกิดจากการดูแลตนเองรวมทั้งการดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนของสถานศึกษา นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาทักษะความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมแล้ว สถานศึกษาควรดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนในด้านสุขภาพร่างกายซึ่งเป็นรากฐานสำคัญทางด้านความพร้อมในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์

เด็กปฐมวัย (Early Childhood)

 หมายถึง เด็กซึ่งมีอายุก่อนครบหกปีบริบูรณ์และให้หมายความรวมถึงทารกในครรภ์มารดาด้วย

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๘) สมศ. จะดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึงห้าปีที่อยู่ในสถานศึกษา

เด็กพิเศษ (Children in Special Program)

 หมายถึง เด็กที่มีคุณสมบัติแตกต่างกับเด็กปกติที่ต้องจัดโปรแกรมพิเศษให้เรียนตามศักยภาพ อาจจะมีจำนวนเป็น ๒ ลักษณะคือเด็กที่มีความบกพร่องทางกาย อารมณ์และการเรียนรู้ มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ มีลักษณะออทิสติกและมีความพิการซ้ำซ้อน เด็กอัจฉริยะ เด็กปัญญาเลิศ เด็กมีความสามารถพิเศษ

ตัวบ่งชี้ (Indicator)

หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ ซึ่งบ่งบอก สถานภาพหรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงานที่สามารถวัดและสังเกตได้ เพื่อบอกสภาพทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในประเด็นที่ต้องการ ในภาษาไทยมีที่ใช้อยู่หลายคำ เช่น ตัวชี้วัด ดัชนี ซึ่งตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกจะประกอบด้วยตัวบ่งชี้ สามกลุ่มดังนี้

- **ตัวบ่งชี้พื้นฐาน** หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจหลักของสถานศึกษา บนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดีและมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน

- **ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม** หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อร่วมกันเพื่อชี้แนะ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาลังคมตามนโยบายของรัฐ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและสภาพปัญหาสังคมที่เปลี่ยนไป โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้นำสังคมและแก้ปัญหาลังคมของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน

- **ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์** หมายถึงตัวบ่งชี้ ที่ประเมินผลผลิตตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่น ที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและต้นสังกัด

ทรัพยากรทางการศึกษา (Educational Resources)

หมายถึง ปัจจัยที่นำมาเพื่อการจัดการศึกษา รวมทั้งแหล่งที่มาของความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ เช่น งบประมาณ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ห้องปฏิบัติการ สนามกีฬา ทรัพยากรธรรมชาติ ครู อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills)

หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมหรือในกลุ่มได้อย่างถูกต้องชัดเจนด้วยสีหน้าและท่าทาง ในลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง ได้แก่ วัจนภาษาคือภาษาที่เป็นคำพูด เป็นถ้อยคำหรือการเขียน และอวัจนภาษาคือภาษาท่าทาง สายตา การแสดงออก รวมถึงการสื่อสารแบบทางเดียว เช่น ภาพวาด การเขียน จดหมาย บทความ ที่สะท้อนความคิดและความรู้สึกภายในของผู้ส่งสาร

ทักษะชีวิต (Life Skills)

หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลที่เป็นทักษะภายในที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเตรียมพร้อมในการปรับตัวและเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมเพื่อสามารถเผชิญปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต เช่น การดูแลสุขภาพ สิ่งเสพติด ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม ฯลฯ เพื่อให้สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ธรรมาภิบาล (Good Governance)

 หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน

ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ ประกอบด้วยหลัก ๙ ประการ คือ

๑. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

ความรับผิดชอบ คือ บุคคล องค์กร และผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ซึ่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรม หรือการตัดสินใจใดๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ความรับผิดชอบที่กล่าวมา หมายถึง การเปิดเผยข้อมูล การมีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค และตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย

๒. ความโปร่งใส

หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ อยู่บนกฎระเบียบชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านนโยบายต่างๆ นั้น สาธารณชนสามารถรับทราบ และมีความมั่นใจได้ว่าการดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบาย

๓. การปราบปรามทุจริตและการประพหุติมิชอบ

การที่องค์กรภาครัฐใช้อำนาจหน้าที่หรือการแสวงหาผลประโยชน์ในทางส่วนตัว เหล่านี้ถือเป็นการทุจริต และการประพหุติมิชอบทั้งต่อองค์กรภาครัฐเองและองค์กรในภาคเอกชน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการทำให้เกิดความโปร่งใส รวมไปถึงการปฏิรูประบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการฉ้อฉล และเสริมสร้างธรรมาภิบาล

๔. การสร้างการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้กับประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบายมีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบัน การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบ และเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยในกระบวนการดำเนินงานของรัฐได้เป็นอย่างดี

๕. การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง

ธรรมาภิบาลมีพื้นฐานการดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการระบุงการลงโทษที่ชัดเจนและมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการละเมิด หรือฝ่าฝืน การมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม

๖. การตอบสนองที่ทันการ

หมายถึง การให้การตอบสนองที่ทันการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเวลาที่เหมาะสม

๗. ความเห็นชอบร่วมกัน

สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ธรรมชาติของสถาบันจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่แตกต่างกันให้บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวมและขององค์การเป็นหลัก

๘. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมชาติของสถาบันนั้น ต้องการให้มีการใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่า

๙. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้อง

หลักธรรมชาติของสถาบันจะเน้นให้บุคลากรทุกคนในองค์การรู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์การ บุคคลสามารถมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรมหลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน

นักวิจัย (Researchers)

 หมายถึง อาจารย์/ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่วิจัยและนักวิจัย ทั้งที่เป็นข้าราชการ หรือพนักงานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งบุคลากรที่มีตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบเทียบเท่าเจ้าหน้าที่วิจัยหรือนักวิจัย

นักวิจัยประจำ (Full-time Researchers)

 หมายถึง ข้าราชการ หรือพนักงาน หรือบุคลากรที่มีสัญญาจ้างกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งปีการศึกษา ที่มีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่วิจัยหรือนักวิจัย

นักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

(Full-time Equivalent Student: FTES)

 หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนตามเกณฑ์จำนวนหน่วยกิตมาตรฐานของการลงทะเบียน ดังนี้

ระบบทวีภาค

- สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: ลงทะเบียน ๓๖ หน่วยกิต ต่อปีการศึกษา (๑๘ หน่วยกิต ต่อภาคการศึกษา)

- สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งโครงการปกติและโครงการพิเศษ: ลงทะเบียน ๒๔ หน่วยกิต ต่อปีการศึกษา (๑๒ หน่วยกิต ต่อภาคการศึกษาปกติ)

ระบบไตรภาค

- สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: ลงทะเบียน ๔๕ หน่วยกิต ต่อปีการศึกษา (๑๕ หน่วยกิต ต่อภาคการศึกษา)
- สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา: ลงทะเบียน ๓๐ หน่วยกิต ต่อปีการศึกษา (๑๐ หน่วยกิต ต่อภาคการศึกษา)

นักศึกษาภาคพิเศษ (Non-regular Students)

 หมายถึง นักศึกษาที่เรียนในช่วงเวลาราชการ หรือนอกเวลาราชการโดยสถาบันมิได้นับว่าการสอนดังกล่าวเป็นภาระงานสอนของอาจารย์ และ/หรือได้มีการจ่ายค่าตอบแทนให้กับการสอนของอาจารย์เป็นการพิเศษ

นักศึกษาภาคปกติ (Regular Students)

 หมายถึง นักศึกษาที่เรียนในช่วงเวลาราชการ หรือนอกเวลาราชการโดยสถาบันได้มีการคำนวณเป็นภาระงานสอนของอาจารย์ และไม่มีค่าตอบแทนเป็นการพิเศษ

แนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice)

 หมายถึง วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ หรือสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้นๆ มีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ บันทึกเป็นเอกสาร เผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

บริการวิชาการ/วิชาชีพ (Academic/Professional Services)

 หมายถึง กิจกรรมที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นเพื่อให้บริการวิชาการ/วิชาชีพ แก่สังคมและชุมชน โดยเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยพัฒนาหรือช่วยเหลือสังคมและชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นความสามารถของหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม ในรูปแบบของงานบริการวิชาการ/วิชาชีพ รวมทั้งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา นิสิต นักศึกษา ชุมชน และสังคม ในรูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ

ประสบการณ์สำคัญ (Essential Experiences)

 หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก ที่ช่วยอธิบายให้ครู/ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้าใจว่าเด็กต้องทำอะไร เรียนรู้อะไรต่างๆ รอบตัวอย่างไร ช่วยแนะครู/ผู้เลี้ยงดูเด็กในการสังเกต สนับสนุนและวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก

ประสิทธิผล (Effectiveness)

หมายถึง ผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผนดำเนินการจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ประสิทธิภาพ (Efficiency)

หมายถึง ลักษณะของการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดประสิทธิผล โดยมีผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผนดำเนินการที่สิ้นเปลืองทรัพยากรน้อยที่สุด หรือด้วยวิธีการที่ประหยัดที่สุด

ปีการศึกษา (Academic Year)

หมายถึง ระยะเวลาในการเรียนแต่ละปี ซึ่งอาจรวมภาคฤดูร้อนด้วย โดยปกติจะแบ่งเป็น ทวิภาค ไตรภาคและจตุรภาค

ผลงานทางวิชาการ (Academic Paper)

 หมายถึง ผลงานที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองผลงานก่อนตีพิมพ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. บทความวิชาการ หมายถึง เอกสารทางวิชาการที่เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ มีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรือการวิจัย โดยจัดทำในรูปของบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการที่มีคุณภาพซึ่งมีผู้ตรวจอ่าน

๒. ตำรา หมายถึง เอกสารทางวิชาการที่เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ อาจเขียนเพื่อตอบสนองเนื้อหาทั้งหมดของรายวิชาหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาหรือหลักสูตรก็ได้ โดยมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และสะท้อนให้เห็นความสามารถในการถ่ายทอดวิชาในระดับอุดมศึกษา

๓. หนังสือ หมายถึง เอกสารทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ ไปสู่วงวิชาการและ/ หรือผู้อ่านทั่วไป โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรหรือต้องนำมาประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง ทั้งนี้ จะต้องเป็นเอกสารที่เรียบเรียงขึ้นอย่างมี

เอกภาพ มีรากฐานทางวิชาการที่มั่นคง และให้ทัศนะของผู้เขียนที่สร้างเสริมปัญญาความคิด และสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้แก่สาขาวิชานั้นๆ และ/หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

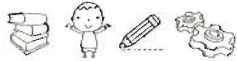
ผลงานวิจัยได้รับการอ้างอิงระดับนานาชาติ (Research Cited Internationally)

 หมายถึง บทความจากผลงานวิจัยของอาจารย์ประจำและนักวิจัยประจำที่ตีพิมพ์ระดับนานาชาติและถูกอ้างอิง (Cited) โดยบทความวิจัยอื่นๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ ทั้งนี้ การอ้างอิง จะไม่นับการอ้างอิงตนเอง ข้อมูลการอ้างอิง (Citation) ให้ใช้จากฐานข้อมูล Scopus แต่หากนับการอ้างอิงเพิ่มเติมจากวิธีการอื่น ให้แสดงหลักฐานว่าไม่นับซ้ำกับที่นับจากฐานข้อมูล Scopus ไปแล้ว

ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ (Research or Creative Work)

 หมายถึง ชิ้นงาน/สิ่งประดิษฐ์/ผลงานวิจัยที่ผู้สอนได้ใช้อธิบายองค์ความรู้หรือประสบการณ์พัฒนาขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลงานวิชาการ/ตำรา/หนังสือที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน หรือผลงานที่ผู้สอนคิดค้นขึ้นเองโดยไม่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ไม่รวมผลงานวิทยานิพนธ์ของผู้สอนที่ใช้เพื่อการสำเร็จการศึกษา

ผู้จัดการโรงเรียนเอกชน (Private School Manager)

 หมายถึง ผู้จัดการของโรงเรียนในระบบตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ได้รับใบอนุญาต ตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งผู้จัดการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และปฏิบัติหน้าที่อื่น อันเกี่ยวกับการบริหารตามตราสารจัดตั้ง นโยบายระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียนในระบบ

ผ

ผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home School Provider)

 หมายถึง บุคคลในครอบครัวหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัวนั้นให้จัดการศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๗

ผู้ช่วยครู/ผู้ช่วยผู้เลี้ยงดูเด็ก

(Teacher Assistant/Assistant Caregiver)

 หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครู/ผู้เลี้ยงดูเด็กในการจัดอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เด็กในสถานศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวทางที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเพื่อให้การจัดอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเป็นไปด้วยความราบรื่นเรียบร้อย

ผ

ผู้ประเมินภายนอก (External Assessor)

หมายถึง บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจาก สมศ. ให้ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับต่างๆ ตามคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ที่ สมศ. กำหนด โดยไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

ผู้ประเมินภายใน (Internal Assessor)

หมายถึง บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาหรือต้นสังกัดให้ทำการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับต่างๆ

ผู้ประเมินอภิมาน (Meta Evaluator)

 หมายถึง บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและได้รับการรับรองจากหน่วยประเมินและ สมศ. ให้ทำการพิจารณา กลั่นกรอง ตรวจสอบ รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งแบ่งเป็น

- ผู้ประเมินอภิมานภายใน (Internal Meta Evaluator) หมายถึง บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและได้รับการรับรองจากหน่วยประเมินให้ทำการพิจารณา กลั่นกรอง และให้การรับรองรายงาน การประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ผู้ประเมินอภิมานภายนอก (External Meta Evaluator) หมายถึง บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและได้รับการรับรองจาก สมศ. ให้ทำการพิจารณา กลั่นกรอง ตรวจสอบและให้การรับรองรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทุกระดับ ตามมาตรฐานรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกที่ สมศ. กำหนด

ผ

ผู้มีความสามารถพิเศษ (Gifted Student)

 หมายถึง ผู้ที่มีคุณสมบัติพื้นฐานเหมือนผู้เข้าศึกษาตามหลักสูตรปกติแต่มีความสามารถเป็นพิเศษในด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ หรือคุณสมบัติอื่นใดที่สะท้อนความเป็นผู้มีความสามารถพิเศษตามที่หลักสูตรนั้นๆ กำหนด

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)

 หมายถึง กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบ หรืออาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินการและความสำเร็จของสถาบัน เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง สมาคมผู้ปกครอง ผู้ปฏิบัติงาน คู่ความร่วมมือทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คณะกรรมการกำกับดูแลสถาบันในด้านต่างๆ ศิษย์เก่า นายจ้าง สถาบันการศึกษาอื่นๆ องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกฎ ระเบียบ องค์กรที่ให้เงินสนับสนุน ผู้เสียภาษี ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ส่งมอบ ตลอดจนชุมชนในท้องถิ่นและชุมชนวิชาการหรือวิชาชีพ

ผ

ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเอกชน (Private School Licensee)

หมายถึง ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ ซึ่งเป็นนิติบุคคลนับตั้งแต่ได้รับใบอนุญาต และให้ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้แทนของนิติบุคคล (มาตรา ๒๔)

ผู้เลี้ยงดูเด็ก (Caregiver)

หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา

ผู้ศึกษาอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด (Attendant to Training Programs)

หมายถึง ผู้เข้ารับการศึกษอบรมในศูนย์ฝึกอบรมตำรวจตามหลักสูตรประจำ/หลักสูตรหลัก ไม่น้อยกว่า ๓-๖ เดือน จำแนกเป็น แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่หลักสูตรกลุ่มอำนวยการและสนับสนุนใช้เวลาเรียน ๓ เดือนซึ่งผู้สำเร็จการศึกษามีวุฒิมการศึกษาระดับปริญญาตรีทาง

สายสังคมศาสตร์ และกลุ่มงานป้องกันและปราบปรามใช้เวลาเรียน ๔ เดือน ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษามีวุฒิมการศึกษาระดับปริญญาตรีทางสายนิติศาสตร์และสายรัฐศาสตร์ สำหรับสายรัฐศาสตร์นั้นผู้ศึกษาอบรมจะต้องเคยผ่านการเรียนวิชาหลักดังนี้ กฎหมายลักษณะพยาน กฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรกำหนดจะได้รับแต่งตั้งเป็นนายสิบตำรวจ

แผนปฏิบัติการประจำปี (Annual Action Plan)

หมายถึง แผนระยะสั้นที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานภายในหนึ่งปี เป็นแผนที่ถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ลงสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานจริงตามกลยุทธ์ ประกอบด้วย โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการในปีนั้นๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการหรือกิจกรรม เป้าหมายของตัวบ่งชี้เหล่านั้น รวมทั้งมีการระบุผู้รับผิดชอบหลักหรือหัวหน้าโครงการงบประมาณในการดำเนินการ รายละเอียดและทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินโครงการที่ชัดเจน

ใฝ่รู้ (Enthusiasm)

หมายถึง ความต้องการรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดลึกซึ้ง กล่าวหาญที่จะเรียนรู้ มีจิตใจตั้งมั่น ต้องการที่จะเรียนรู้อย่างมีเหตุผล โดยอาศัยปัญญาอันเป็นรากฐานของความเป็นเหตุ เป็นผล

พระราชบัญญัติการศึกษา (Education Act)

หมายถึง กฎหมายว่าด้วยการศึกษา ครอบคลุมหลักการและความมุ่งหมายของ การจัดการศึกษา สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบแนวทางการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการ กระบวนการเรียนการสอน บุคลากรและทรัพยากร มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

พัฒนาการเด็ก (Child Development)

หมายถึง ศักยภาพในการพัฒนาตนเองตามกำหนดเวลาเฉพาะของพัฒนาการนั้นๆ โดยธรรมชาติ เป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้ นำไปสู่ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปตามขั้นตอนของพัฒนาการ

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก (Fine Motor Development)

 หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงการใช้กล้ามเนื้อเล็กให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น เช่น ความสามารถในการใช้มือหยิบจับสิ่งของต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านการเขียน การทำงานในชีวิตประจำวัน และการช่วยเหลือตัวเองของเด็ก

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (Gross Motor Development)

 หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เช่น ความสามารถในการใช้แขนขา การทรงตัว ซึ่งจะทำให้เด็กสุขภาพดี แข็งแรง คล่องแคล่ว ทะมัดทะแมง เล่นกีฬาได้ดี

พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical Development)

 หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางร่างกายเริ่มต้นจากส่วนบนไปสู่ส่วนล่าง และจากแกนกลางไปสู่ส่วนข้าง ความสามารถทางการเคลื่อนไหวร่างกายจะพัฒนาทักษะจากการเคลื่อนไหวทั่วไปไปสู่การเคลื่อนไหวแบบเจาะจง ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๔๖ ได้แก่ ความสามารถของร่างกายในการทรงตัวในอิริยาบถต่างๆ และการเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ไปโดยการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เช่น การนั่ง ยืน เดิน วิ่ง กระโดด ฯลฯ การใช้สัมผัสรับรู้ และการใช้ตาและมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การหยิบจับของ บั่น ประดิษฐ์ และการขีดเขียน เป็นต้น

พัฒนาการด้านสติปัญญา (Intellectual Development)

 หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถทางการรู้คิด จะพัฒนาจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการรู้คิดเชิงรูปธรรม ไปสู่ความเข้าใจในการใช้สัญลักษณ์ แล้วจึงรู้จักคิดเป็นนามธรรม รวมทั้งพัฒนาความคิดที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไปสู่การคิดที่มีเหตุผล ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๔๖ ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ กับตนเอง การรับรู้ รู้จักสังเกต จดจำ จดจำ วิเคราะห์ การรู้คิด รู้เหตุผล และ ความสามารถในการแก้ปัญหา ตลอดจนการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นความสามารถเชิงสติปัญญาในระดับสูง ที่แสดงออกด้วยการใช้ภาษาสื่อความหมายและการกระทำ

พัฒนาการด้านสังคม (Social Development)

 หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการติดต่อและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น จะพัฒนาจากความผูกพันใกล้ชิด พี่พาท่อแม่ในครอบครัว ไปสู่การพึ่งพาตนเองและการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๔๖ ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น มีทักษะการปรับตัวในสังคม คือ สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ความเป็นตัวของตัวเอง และรู้กาลเทศะ สำหรับเด็ก หมายความว่ารวมถึงความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวัน เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านคุณธรรมและสติปัญญา ทำให้รู้จักแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความสามารถในการเลือกดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอีกด้วย

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ (Emotional Development)

 หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก พัฒนาจากการรับรู้ความรู้สึกทั่วไปไปสู่ความรู้สึกที่ละเอียดลึกซึ้ง จากการรับรู้ความรู้สึกของตนเองไปสู่การรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้แก่ ความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึก เช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว และ เป็นสุข ความสามารถในการแยกแยะ ความลึกซึ้ง และควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและนับถือต่อตนเองหรืออัครมโนทัศน์ซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมด้วย

พ

พัฒนาการสมวัย (Appropriately Developed)

 หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่เด็กควรแสดงออกได้เมื่อถึงวัยนั้นๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพด้านการทำหน้าที่และวุฒิภาวะของอวัยวะระบบต่างๆ ในสิ่งที่ยากและสลับซับซ้อนมากขึ้นตามช่วงอายุของเด็ก

พันธกิจของสถาบัน (Institutional Mission)

 หมายถึง การนำความรู้ประสบการณ์จากการบริหารวิชาการ มาใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัย ซึ่งสามารถวัดได้และเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ประสิทธิผลของการให้บริการวิชาการนั้นจะต้องสอดคล้องกับพันธกิจตามกฎหมาย

พ

ภาคีเครือข่าย (Network)

หมายถึง บุคคล ครอบครั้ว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการพัฒนาสถานศึกษาแต่ละแห่ง

ภารกิจ (Task)

หมายถึง ขอบเขตของงาน หรือ บทบาทหน้าที่ซึ่งองค์กรต้องทำ ในลักษณะอาณัติ (mandate) เพื่อให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

ภารกิจของสถาบัน (Institutional Task)

หมายถึง หน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ และเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำเพื่อให้บรรลุซึ่งพันธกิจ และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ อาจกล่าวได้ว่า ภารกิจเป็นกลุ่มกิจกรรมที่ทำให้หน้าที่ที่ต้องกระทำบรรลุผลสำเร็จตามพันธกิจที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น การกำหนดภารกิจต้องดำเนินการให้สอดคล้องและครอบคลุมขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงาน โดยคำนึงถึงโครงสร้างและหน้าที่ขององค์กรตามที่กฎหมายกำหนดไว้

มาตรการ (Measures)

หมายถึง ข้อตกลงที่จะทำร่วมกัน โดยตั้งเป็นกฎระเบียบ หรือกฎหมาย เช่น มาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา

มาตรฐานการอาชีวศึกษา (Vocational Education Standards)

หมายถึง ข้อกำหนดในการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา โดยใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา อันเป็นกลไกสำคัญในการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามที่ต้องการ

ระบบการประกันคุณภาพ (Quality Assurance System)

หมายถึง ระบบที่ก่อให้เกิดผลดี ทำให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ในวงการศึกษาก็ได้ดัดแปลงระบบการประกันคุณภาพมาใช้เพื่อประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เช่น

- ระบบ ISO (International Standardization and Organization) เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพที่มีการเน้นในหลักการ เป้าหมาย และจุดประสงค์ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต หรืองานบริการที่รวมการประกันคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์ของผู้บริการเป็นไปตามความต้องการทางคุณภาพของลูกค้า
- ระบบ TQM (Total Quality Management) เป็นระบบที่ปรับปรุงการวางแผน การจัดองค์กร และทำความเข้าใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแต่ละบุคคลในแต่ละระดับเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ ให้มีความยืดหยุ่นที่จะสามารถแข่งขันได้ ประสิทธิภาพของการจัดองค์กรในระบบนี้ขึ้นอยู่กับปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่ของทุกคนในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย
- ระบบ The Malcom-Baldrige National Quality Award เป็นแนวทางการตรวจสอบคุณภาพองค์กร ซึ่งแนวทางนี้อาจนำมาใช้ในการตรวจสอบคุณภาพขององค์กรทางด้านการศึกษา มีองค์ประกอบ ๗ ด้าน คือ
 ๑. การเป็นผู้นำ
 ๒. สารสนเทศและการวิเคราะห์
 ๓. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์
 ๔. การพัฒนาและบริหารทรัพยากรมนุษย์

๕. การบริหารกระบวนการผลิตบัณฑิต วิจัย และบริการวิชาการ

๖. สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ

๗. สัมฤทธิ์ผลในการผลิตบัณฑิต

- ระบบ CIPP (Context, Input, Process, Product) หมายถึง ระบบที่ใช้ในการประเมินตามด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ๔ ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการดำเนินการ และด้านการผลิต
- ระบบ ๕ ส เป็นระบบพื้นฐานประกอบด้วย สะสาง คือการ ค้นหาและกำจัดสิ่งที่ไม่จำเป็น สะดวก คือให้จัดระเบียบ เรียบร้อย ง่ายต่อการใช้งาน สะอาด คือ ทำความสะอาด อย่างละเอียดทั่วถึง สุขลักษณะ คือ รักษาสุขภาพอนามัยให้ ถูกสุขลักษณะและรักษามาตรฐาน สร้างนิสัย คือสร้างนิสัย/ วินัยและปฏิบัติให้เกิดความเคยชินสม่ำเสมอ
- ระบบ SBM (School Based Management) หมายถึง การบริหารจัดการที่สถานศึกษามีอำนาจอิสระในการดำเนินงาน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นไปตามความต้องการและจำเป็นของสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ระบบประกันคุณภาพของแต่ละสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น อาจจะมีผลสัมฤทธิ์ต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ปัจจัยผลผลิต (Output) ผลสัมฤทธิ์ (Outcome)

ระบบการศึกษา (Educational System)

 หมายถึง โครงสร้างทางการศึกษาที่ประกอบด้วยส่วนย่อยต่างๆ ที่ทำงานประสานสัมพันธ์กันและกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา เช่นการศึกษาในระบบ ๖-๓-๓ คือ ประถมศึกษา ๖ ปี มัธยมศึกษาตอนต้น ๓ ปี และมัธยมศึกษาตอนปลายอีก ๓ ปี เป็นต้น

ระบบการศึกษาทางไกล (Distance Education) หรือ การเรียนทางไกล (Distance Learning)

 หมายถึง การศึกษาที่ผู้สอนและผู้เรียน มีการวางแผนเตรียมการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ การบริการ และการประเมิน โดยผ่านชุดการสอนทางไกลในรูปสื่อประสม ที่ประกอบด้วยสื่อหลักและสื่อเสริมที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อแพร่ภาพและเสียง หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ มีระบบการประเมินที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้

ระบบและกลไก (System and Mechanism)

 ระบบ (System) หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ได้ผลออกมาตามที่ต้องการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานจะต้องปรากฏให้ทราบโดยทั่วกันไม่ว่าจะอยู่ในรูปของเอกสารหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือโดยวิธีการอื่นๆ องค์ประกอบของระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

กลไก (Mechanism) หมายถึง สิ่งที่ทำให้ระบบมีการขับเคลื่อนหรือดำเนินอยู่ได้ โดยมีการจัดสรรทรัพยากร มีการจัดองค์การหน่วยงาน หรือกลุ่มบุคคลเป็นผู้ดำเนินงาน

รายงานประจำปี

(Annual Report /Self Assessment Reports: SAR)

 หมายถึง รายงานสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานในรอบปีของสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่สถานศึกษาเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มีความสอดคล้อง สามารถรองรับและใช้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกได้

 ในการประเมินคุณภาพภายนอกครอบคลุม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา อันได้แก่ สกอ. สำนักงาน ก.พ.ร. และ สมศ. ได้จัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการบูรณาการระบบการประเมินผลของสถาบันอุดมศึกษาของทั้งสามหน่วยงานให้เชื่อมโยงกัน

โรงเรียน (Schools)

 หมายถึง สถานศึกษาของรัฐ เอกชน และสถานศึกษาในสังกัดต่างๆ ดังนี้

โรงเรียนส่งเสริมความสามารถทางด้านกีฬา (Sports School) หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษเพื่อจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนที่มีความสามารถทางด้านกีฬา โดยเป็นสถานศึกษาชั้นนำที่ผลิตและพัฒนาผู้เรียนด้านพลศึกษา กีฬาและสุขภาพ สู่วิทยาสภานิสิต ระดับมาตรฐานสากลอย่างยั่งยืน เพื่อผลิตและเตรียมนักกีฬาระดับเยาวชนให้มีความสามารถถึงขีดสุด

โรงเรียนเฉพาะความพิการ

(School for Students with Disabilities)

 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษเพื่อจัดการศึกษาแก่ผู้ที่มีความพิการหรือบกพร่อง ๙ ประเภท ได้แก่ บกพร่องด้านการเห็น การได้ยิน สติปัญญา ร่างกายหรือสุขภาพ ผู้ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีความบกพร่องทางการพูด มีปัญหาทางพฤติกรรม บุคคลออทิสติก และผู้ที่มีความพิการซ้ำซ้อน

โรงเรียนต้นแบบ (Model School)

 หมายถึง โรงเรียนที่มีคุณภาพในการจัดการศึกษาที่เป็นระบบ ทั้งด้านการบริหารจัดการ การดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหาร ครู อาจารย์ที่มีความเป็นมืออาชีพ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่นๆ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

(Border Patrol Police School)

 หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้สอน ได้แก่ ตำรวจตระเวนชายแดน สอนให้กับชาวเขาและประชาชนที่ห่างไกล การคมนาคมให้รู้หนังสือ

โรงเรียนเตรียมทหาร

(Armed Forces Academic Preparatory School)

  หมายถึง สถาบันที่จัดการศึกษาสำหรับผู้เข้าเรียนเพื่อเตรียมเป็นนายทหารและนายตำรวจ สังกัดสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นการรวมโรงเรียนเตรียมนายร้อย และโรงเรียนเตรียมนายเรือ เข้าไว้ด้วยกัน

โรงเรียนทวิภาษา (Bilingual School)

 หมายถึง สถานศึกษาที่ใช้ภาษาประจำชาติและภาษาที่สองในการจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมหลักสูตรการเรียนรู้อื่นๆ

โรงเรียนทางเลือก (Alternative school)

 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษเพื่อการเรียนการสอนในเชิงนวัตกรรม การเรียนรู้ ส่งเสริมศักยภาพความแตกต่างของผู้เรียน มีการทดลอง ปฏิบัติ และการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยบูรณาการแนวการศึกษาทางเลือกเข้ากับหลักสูตรปกติ

โรงเรียนนานาชาติ (International School)

 หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบโดยใช้หลักสูตรต่างประเทศ หรือหลักสูตรต่างประเทศที่ปรับรายละเอียดเนื้อหาวิชาใหม่ หรือหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเอง โดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอนให้กับนักเรียนไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา และไม่ขัดต่อศีลธรรมและความมั่นคงของประเทศ

โรงเรียนสาธิต (Demonstration School)

 หมายถึง โรงเรียนในสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ และเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่บัณฑิต นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์

โรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัย ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (High-risk School in Five Southern Border Provinces)

 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่เสี่ยงภัย ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย คือ จังหวัดยะลา สงขลา สตูล ปัตตานี และนราธิวาส

โรงเรียนปอเนาะ (Pondok School)

 หมายถึง สถาบันการศึกษาวิชาศาสนาอิสลาม สอนโดยผู้ที่มีความรู้ทางศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี

โรงเรียนส่งเสริมความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ (Science School)

 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ (School of Welfare)

 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษเพื่อผู้ด้อยโอกาส ซึ่งหมายถึงเด็กที่ยากไร้ เด็กเร่ร่อน จรจัด เด็กที่พึ่งพาตนเองไม่ได้ เด็กที่ถูกทำร้าย ถูกรังแก เด็กกำพร้าจากเหตุการณ์ประสพภัยธรรมชาติ ภัยจากการสู้รบเพื่อป้องกันประเทศชาติและความมั่นคง กำพร้าจากโรคภัยติดต่อร้ายแรง ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่จัดตั้งขึ้นตามวัตถุประสงค์พิเศษ

โรงเรียนสอนคนตาบอด (School for the Blind)

 หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน กิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวก แก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น เพื่อให้ผู้ที่มีความบกพร่องได้รับความรู้และทักษะเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

โรงเรียนโสตศึกษา (School for the Deaf)

 หมายถึง โรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาพิเศษ สำหรับนักเรียนหูตึงและหูหนวก โดยนำหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนหูตึงและหูหนวก

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

(Royal Police Cadet Academy)

หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิชาการและวิชาชีพตำรวจ สังกัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นสถาบันหลักในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน การวิจัย การฝึกอบรมและการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยเน้นทักษะความเชี่ยวชาญด้านการใช้กฎหมาย และวิชาชีพตำรวจ เป็นสำคัญให้มีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในตำแหน่งรองสารวัตรหรือเทียบเท่า ตามความต้องการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ที่ศึกษาตามหลักสูตรหลักของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เรียกว่า “นักเรียนนายร้อยตำรวจ” (นรต.) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงตามหลักสูตรนักเรียนนายร้อยตำรวจ จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น “ว่าที่ร้อยตำรวจตรี”

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

(Chulachomklao Royal Military Academy)

หมายถึง สถาบันระดับอุดมศึกษาที่ผลิตนายทหารสัญญาบัตร ที่มีพื้นฐานความรู้ด้านวิชาการเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ นายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบก มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ มีระเบียบวินัย รู้แบบธรรมเนียมของกองทัพและส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุภาพบุรุษและเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม

โรงเรียนนายเรือ (Royal Thai Navy Academy)

หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกองทัพเรือ มีหน้าที่ให้การศึกษา ฝึกอบรมนักเรียนนายเรือด้านวิทยาการ วิชา

ทหาร จริยศึกษาและพลศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหมาะสมที่จะเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพเรือ โดยให้ความรู้ทางด้านวิชาการระดับปริญญาตรีแก่นักเรียนนายเรือทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์สาขาต่างๆ ตามความต้องการของกองทัพเรือ

โรงเรียนนายเรืออากาศ

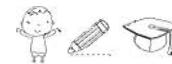
(Royal Thai Air Force Academy)

หมายถึง สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาสังกัดกองทัพอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา การฝึกอบรม และประเมินผลแก่นักเรียนนายเรืออากาศ รวมทั้งสนับสนุนการผลิตบุคลากรด้านการบิน มีผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรืออากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบผลิตบัณฑิตที่เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ให้เพียงพอพร้อมด้วยคุณธรรม ความรอบรู้ ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำทางทหาร และความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร

(Bangkok Metropolitan Administration School)

หมายถึง สถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามภารกิจของกรุงเทพมหานคร โดยมีการจัดการศึกษาหลายระดับและหลายรูปแบบ คือ ๑) การศึกษาก่อนประถมศึกษา ๒) การศึกษาระดับประถมศึกษา ๓) การศึกษาระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย ๔) การศึกษาระดับอุดมศึกษา (ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาล ในความรับผิดชอบของสำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร) ๕) การฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น

ลิขสิทธิ์ (Copyright)

หมายถึง ผลงานสร้างสรรค์ที่ได้รับจดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ริเริ่มโดยการใช้สติปัญญาความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะของตนเองในการสร้างสรรค์ โดยไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น โดยงานที่สร้างสรรค์ต้องเป็นงานตามประเภทที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครอง โดยผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์โดยไม่ต้องจดทะเบียน พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗ หมวด ๑ มาตรา ๖ ได้ให้ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์ ๙ ประเภท ได้แก่

- งานวรรณกรรม (หนังสือ จุลสาร สิ่งพิมพ์ คำปราศรัยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ)
- งานนาฏกรรม (ทำรำ ทำเต้น ฯลฯ)
- งานศิลปกรรม (จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ศิลปะประยุกต์ ฯลฯ)
- งานดนตรีกรรม (ทำนอง ทำนองและเนื้อร้อง ฯลฯ)
- งานสิ่งบันทึกเสียง (เทป ซีดี)
- งานโสตทัศนวัสดุ (วีซีดี ดีวีดี ที่มีภาพหรือมีทั้งภาพและเสียง)
- งานภาพยนตร์
- งานแพร่เสียงแพร่ภาพ
- งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรือศิลปะ

วงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Cycle: PDCA)

หมายถึง กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพในการดำเนินงานควบคุมคุณภาพ เป็นวงจรพัฒนาคุณภาพงานจากการเผยแพร่ของ Deming ซึ่งประกอบด้วย วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบ (Check) ปรับปรุงแก้ไข (Action)

วงจร PDCA มีขั้นตอนดังนี้

- **การวางแผน (Plan)** กำหนดแผนที่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามปรัชญาและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ มีการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพและเกณฑ์ตัดสิน โดยพิจารณาทำแผนและเครื่องมือตัดสินที่สอดคล้องและตอบสนองการดำเนินงานที่มุ่งสู่คุณภาพที่พึงประสงค์เป็นสำคัญ
- **การดำเนินงานตามแผน (Do)** สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรของสถานศึกษาให้ปฏิบัติภารกิจที่ได้วางแผนไว้ โดยอาศัยการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมที่กำหนดตามแผน ด้วยวิถีชีวิตและการทำงานอย่างมีคุณภาพ
- **การตรวจสอบและประเมิน (Check)** เป็นการกำกับติดตามประเมินการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ สถานศึกษาจะต้องวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของตนเองในแต่ละช่วงการดำเนินงาน และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและเกณฑ์ตัดสิน เพื่อตัดสินว่าการดำเนินงานมีคุณภาพตามที่ต้องการหรือไม่เพราะเหตุใด

- **การนำผลการประเมินมาปรับปรุง (Act)** เมื่อผ่านขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินแล้ว ต้องนำผลการประเมินมาปรับปรุง โดยส่งข้อมูลย้อนกลับไปให้ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ถึงผลงานของตนเองว่าเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงต่อไปอย่างไร จึงจะเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุด และดำเนินการแก้ไขตามระบบ

วิทยาลัย (College)

หมายถึง การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ต่ำกว่าปริญญา) และสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษา ได้แก่

- **วิทยาลัยการอาชีพ (Industrial and Community Education College)** หมายถึง สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองการขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพและผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพแก่ประเทศชาติ ซึ่งดำเนินการจัดการศึกษาเหมือนกับวิทยาลัยเทคนิคทุกประการแต่จะจัดตั้งในเขตการจัดการศึกษาระดับอำเภอ เป็นการเสริมสร้างกำลังความต้องการของตลาดแรงงาน และให้บริการวิชาการ/วิชาชีพแก่ชุมชนหน่วยงานในท้องถิ่น
- **วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี (Agriculture and Technology College)** หมายถึง สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ในด้านการเกษตรกรรมและด้านอื่นๆ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพเกษตรให้มีคุณภาพ

- **วิทยาลัยชุมชน (Community College)** หมายถึง สถานศึกษาประจำท้องถิ่น ที่จัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่ยังไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และยังเป็น การจัดการศึกษาอบรมในหลักสูตรและสาขาที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมและชุมชน
- **วิทยาลัยเทคนิค (Technical College)** หมายถึง สถาบันการศึกษาที่มีเป้าหมายหลักคือการพัฒนากำลัง คนระดับ กึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดคุณภาพตามสมรรถนะอาชีพที่กำหนดและมีทักษะ ในการประกอบอาชีพ ภารกิจสำคัญของวิทยาลัยเทคนิค จึงมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะเชิงทักษะแรงงานด้าน ช่างฝีมือ กอรปด้วยความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติในการ ประกอบสัมมาชีพเพื่อการสร้าง/เพิ่มพูนรายได้ โดยการ จัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหา ด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ประเทศ และสอดคล้อง กับนโยบายของรัฐบาล การเรียนการสอนในวิชา สายสามัญ จะถูกจัดเพื่อเสริมหลักสูตรเท่านั้น
- **วิทยาลัยนาฏศิลป์ (Dramatic Arts College)** หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี วัตถุประสงค์พิเศษเพื่อผลิตผู้จบการศึกษาด้านนาฏดุริยางค ศิลป์ไทย ในระดับวิชาชีพขั้นพื้นฐานและนาฏศิลป์ไทยและ ดุริยางค์ไทย เป็นศูนย์กลาง แหล่งความรู้ แหล่งบริการวิชาการ ด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย พื้นเมืองและสากล ำรงสืบทอด และเผยแพร่วัฒนธรรม ให้คงอยู่คู่ชาติไทยสืบไป

- **วิทยาลัยพลศึกษา (Physical Education College)** หมายถึง สถานศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางด้านพลศึกษา กีฬา วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพ นันทนาการ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย โดยมุ่งพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬาและนันทนาการ บริการวิชาการ และเป็นแหล่งความรู้ของชุมชนด้านกีฬา รวมทั้งสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย
- **วิทยาลัยสารพัดช่าง (Polytechnic Colleges)** หมายถึง สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาสายอาชีพโดยเน้นพัฒนาทักษะเชิงอาชีพด้านช่าง ฝีมือ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่ยังไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ให้มีทักษะพร้อมในการประกอบอาชีพ รวมทั้งพัฒนาผู้ที่ประกอบอาชีพแล้วให้มีทักษะในระดับที่สูงขึ้น ภารกิจสำคัญของวิทยาลัยสารพัดช่างจึงมุ่งพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรระยะสั้น ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะเชิงทักษะแรงงานด้านช่างฝีมือ กอปรด้วยความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติในการประกอบสัมมาชีพ เพื่อการสร้าง/เพิ่มพูนรายได้
- **วิทยาลัยอาชีวศึกษา (Vocational Education College)** หมายถึง สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้าสู่โลกของงาน มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานในสิ่งที่เรียนรู้เป็นหลัก มุ่งฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถและทักษะวิชาชีพด้านฝีมือ ที่มีการฝึกฝนจนเกิด

ความชำนาญนั้นๆ ไปสร้างสรรค์ ไปผลิตสิ่งที่มีคุณค่าแก่ชีวิต และสังคม สามารถนำผลผลิตที่สะสมไว้ไปจัดจำหน่ายไปบริโภค ไปบริการได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถจัดการเชิงธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรม และนำไปประกอบอาชีพได้ มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสำนึกในความเป็นไทย ดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

วิสัยทัศน์ (Vision)

หมายถึง ความคาดหวังในอนาคตขององค์กรที่ต้องการจะเป็น โดยกำหนดทิศทางอย่างชัดเจน

วิถีชีวิตคุณภาพ (Quality of Life)

หมายถึง จิตสำนึกและการสร้างคุณค่าสู่ตนเอง สร้างคนคุณภาพนำไปสู่ชุมชนคุณภาพ ทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเป็นวิถีชีวิต ตามวิสัยทัศน์การบริหาร สมศ. พ.ศ.๒๕๕๓ คือ “นำคุณภาพสู่ตน สร้างคนคุณภาพ คุณภาพปัจเจกชน สู่ชุมชนคุณภาพ คุณค่าต้องหมั่นทำ สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ”

วัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture)

หมายถึง พฤติกรรมในการปฏิบัติงานหรือดำเนินชีวิตของบุคลากร ทุกคน ทุกหน่วยในสถานศึกษาไม่ว่าตนจะรับผิดชอบหรือปฏิบัติงานในภารกิจใดก็ตาม ทุกคนจะคำนึงถึงหรือต้องการทำให้ได้ผลงานที่ดีเสมอ

ศิลปะ (Arts)

 หมายถึง งานสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมสร้างสุนทรีย์ ความงาม และความสุข แก่ผู้คนสภาพแวดล้อม และสังคม เพื่อพัฒนาการยกระดับ ความมีสุนิยม ความสุนทรีย์ เข้าใจคุณค่าและความสำคัญของศิลปะ ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)

 หมายถึง สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอาจจัดการศึกษาในรูปแบบ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว สนองตอบวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

สถานศึกษา (Education Institution)

 หมายถึง หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ทั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย เช่น

- **สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง สถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- **สถานรับเลี้ยงเด็ก** หมายถึง สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและของเอกชน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
- **สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย** หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดต่างๆ ที่เรียกชื่ออย่างอื่น เช่น ศูนย์เด็กเล็ก (สังกัดกระทรวงมหาดไทย) สถานรับเลี้ยงเด็ก หรือ สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก (สังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็ก มีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สภาวิชาการ (Academic Council)

 หมายถึง องค์กรคณะบุคคลผู้ชำนาญหรือเชี่ยวชาญงาน วิชาการของวิทยาลัยชุมชนทั้งระบบ มีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาและ ข้อเสนอแนะแก่สภาวิทยาลัยและผู้อำนวยการเกี่ยวกับ หลักสูตรการเรียน การสอน คุณภาพทางการศึกษา การเปิดสาขาวิชา การเปิดหลักสูตร และการดำเนินงานของหน่วยจัดการศึกษา

สมรรถภาพทางกาย (Physical Fitness)

 หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ระบบต่างๆ ของร่างกาย ประกอบกิจกรรมใดๆ อันเกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งความสามารถทางร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือได้อย่างหนักติดต่อกัน โดยไม่แสดงอาการเหน็ดเหนื่อยให้ปรากฏและร่างกายสามารถฟื้นตัวสู่สภาพปกติได้ในเวลาอันรวดเร็ว

สี่

สหกิจศึกษา (Co-operative Education)

หมายถึง

• ระบบการศึกษาที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริงในองค์กรผู้ใช้บัณฑิต (Work-based learning) โดยให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริงเต็มเวลา และได้ทำงานตรงตามสาขาวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อองค์กรและผู้ใช้บัณฑิต

• รูปแบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษา และมีการฝึกประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างมีระบบ

สารสนเทศ (Information)

หมายถึง กลุ่มของข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลตามกฎเกณฑ์ เพื่อให้ข้อมูลเหล่านั้นมีความหมายและมีประโยชน์ตามความต้องการของผู้ใช้ ข้อมูลที่ผ่านการเปลี่ยนแปลง หรือจัดกระทำเพื่อผลของการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจของผู้ใช้ ลักษณะของสารสนเทศจะเป็นการรวบรวมข้อมูลหลายๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกันเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบ ๕ ส่วนคือ ข้อมูล การประมวลผล การจัดเก็บ เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเก็บข้อมูล และสารสนเทศ

สี่

สาระการเรียนรู้ (Learning Content)

 หมายถึง องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงห้าปี ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

สิทธิบัตร (Patent)

หมายถึง หนังสือสำคัญที่คุ้มครองการประดิษฐ์คิดค้น หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบว่าด้วยสิทธิบัตร พ.ศ.๒๕๒๒ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์คิดค้นหรือการออกแบบ เพื่อให้ได้สิ่งของ เครื่องใช้หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เราใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การประดิษฐ์รถยนต์ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือการออกแบบที่ไม่ซ้ำของเดิม เป็นต้น

สิทธิบัตรการประดิษฐ์ (Innovation Patent)

 หมายถึง หนังสือสำคัญที่คุ้มครองการประดิษฐ์คิดค้นเกี่ยวกับ กลไก โครงสร้าง ส่วนประกอบ ของสิ่งของเครื่องใช้ เช่น กลไกของกล้องถ่ายรูป กลไกของเครื่องยนต์ ยารักษาโรค เป็นต้น หรือการคิดค้นกรรมวิธีในการผลิตสิ่งของ เช่น วิธีในการผลิตสินค้า วิธีในการเก็บรักษาพืชผักผลไม้ไม่ให้เน่าเสียเร็วเกินไป เป็นต้น

สิทธิบัตรการออกแบบ (Design Patent)

 หมายถึง หนังสือสำคัญที่คุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ รูปร่าง ลวดลาย หรือสีสันที่มองเห็นได้จากภายนอก เช่น การออกแบบ แก้วน้ำให้มีรูปร่างเหมือนรองเท้า เป็นต้น

สื่อการเรียนรู้ (Learning Materials)

หมายถึง เครื่องมือที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราว เนื้อหา ความรู้ จากผู้สอน หรือจากแหล่งความรู้ไปสู่เด็ก เช่น วัสดุ อุปกรณ์ กิจกรรม บุคคล สิ่งแวดล้อม หรือวิธีการใดๆ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ ความรู้ เจตคติ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุขนิสัย (Health Habits)

หมายถึง นิสัยที่ก่อให้เกิดสุขลักษณะ อันเป็นผลช่วยให้บุคคลมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น มีความสะอาด ปราศจากโรค มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม นำชื่นชมและมีความปลอดภัย ไม่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุทั้งหลาย

สุขภาพกาย (Physical Health)

หมายถึง สภาวะของร่างกายที่มีความสมบูรณ์ แข็งแรง เจริญเติบโตอย่างปกติ ระบบต่างๆ ของร่างกายสามารถทำงานได้เป็นปกติและมีประสิทธิภาพ ร่างกายมีความต้านทานโรคได้ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและความทุพพลภาพ

สุขภาพจิต (Mental Health)

หมายถึง สภาวะของจิตใจที่มีความสดชื่น แจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงเป็นปกติ ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ดี เผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และปราศจากความขัดแย้งหรือความสับสนภายในจิตใจ

สุนทรียภาพ (Aesthetics)

หมายถึง ความซาบซึ้งในคุณค่า อารมณ์ ความรู้สึกในสิ่งที่งดงาม ไพเราะ น่าชื่นชมไม่ว่าจะเป็นงานศิลปะหรือ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมก็ตาม ซึ่งความรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าความงามต่างๆ นี้ พัฒนาจากประสบการณ์ การเรียนรู้ศึกษาอบรม ฝึกฝนจนเป็น ทักษะชำนาญ เป็นลักษณะนิสัยและรสนิยม ของแต่ละบุคคล

สุนทรียศึกษา (Aesthetic Education)

หมายถึง การศึกษาความหมาย ทฤษฎีเกี่ยวกับความงาม คุณค่าของความงามที่มีต่อชีวิต การพัฒนา การรับรู้เชิงสุนทรีย์ เพื่อเป็นพื้นฐานการมีรสนิยมที่ดีในศิลปะแขนงต่างๆ ได้แก่ ทัศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์

สุนทรียะทางวัฒนธรรม (Cultural Aesthetics)

หมายถึง คุณค่าทางความงามของศิลปะและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อรับรู้และความรู้สึก สามารถจรรโลงจิตใจให้มีความสุข มีรสนิยม ก่อให้เกิดวิถีชีวิตมนุษย์ที่งดงาม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่เข้าใจและผูกพัน ตลอดจนการรับรู้ถึงคุณค่าที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมของวัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์เพื่อการดำรงรักษาสืบไป

หน่วยจัดการศึกษา (Educational Management Unit)

 หมายถึง สถานที่ที่สภาวิทยาลัยชุมชน ประกาศจัดตั้งให้เป็นหน่วยจัดการศึกษาเครือข่ายของวิทยาลัยชุมชนเพื่อจัดการศึกษาตามที่ชุมชนต้องการร่วมกับวิทยาลัยชุมชน มีอำนาจหน้าที่ร่วมกับวิทยาลัยชุมชน และหน่วยจัดการศึกษาอื่นในการจัดการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาที่สภาฯ ให้ความเห็นชอบ จัดการศึกษาทั้งสายวิชาการและวิชาชีพ ในระดับประกาศนียบัตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรปรับพื้นฐาน รวมทั้งจัดหลักสูตรระยะสั้น จัดอบรมการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต และหลักสูตรอื่นเพิ่มเติมตามความต้องการของชุมชนได้

หลักสูตร (Curriculum)

หมายถึง การประมวลความรู้และประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ หลักสูตรจึงเป็นเสมือนแผนที่กำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายและมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Curriculum)

 หมายถึง กรอบทิศทางหรือแนวปฏิบัติและมาตรฐานหลักสูตรสำหรับสถานศึกษาปฐมวัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษา (Educational Institution Curriculum)

 หมายถึง มวลประสบการณ์หรือแนวทางการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อความเจริญงอกงามของผู้เรียนทุกด้านให้มีความรู้และมีคุณลักษณะตามที่สังคม ประเทศชาติต้องการโดยจัดทำเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมประสบการณ์ เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณะของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติมาออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพเป็นแนวทางที่ครูยึดถือในการจัดการเรียนรู้โดยความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษาและชุมชนและระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่า

หลักสูตรสาขาวิชาชีพ (Vocational Curriculum)

 หมายถึง รายวิชาและประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนต้องศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองจากสภาหรือองค์วิชาชีพที่กำหนดตามกฎหมาย

ห่วงโซ่คุณภาพ (Chain of Quality)

หมายถึง กรอบแนวคิดสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพด้านผลลัพธ์ กับมาตรฐานคุณภาพด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและกระบวนการบริหาร การจัดสภาพแวดล้อม การประกันคุณภาพ ภายในและการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ห่วงโซ่คุณภาพยังรวมถึงความเชื่อมโยงคุณภาพทุกระดับการศึกษาอีกด้วย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Administrative Organization)

หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและเมืองพัทยา

องค์ประกอบคุณภาพ (Quality Factor)

หมายถึง ปัจจัยหลักในการดำเนินงานของสถาบันที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน ภารกิจและวัตถุประสงค์ การเรียนการสอน การพัฒนาและสนับสนุนนักศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่ชุมชน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม การบริหารและจัดการ การเงินและงบประมาณ และการประกันคุณภาพ

องค์รวม (Holistic)

 หมายถึง ทศนะในการมองปรากฏการณ์ หรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมต่างๆ มิติ ว่ามีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องต่อกัน และมีผลต่อการพัฒนาเด็ก

อัตลักษณ์ (Identity)

หมายถึง ผลผลิตของผู้เรียนตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

อนุสิทธิบัตร (Petty Patent)

 หมายถึง เป็นการให้ความคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์คิดค้นเช่นเดียวกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ แต่แตกต่างกันตรงที่การประดิษฐ์ที่จะขอรับอนุสิทธิบัตรเป็นการประดิษฐ์ที่มีเป็นการปรับปรุงเพียงเล็กน้อยซึ่งมีเทคนิคที่ไม่สูงมากนัก

อาจารย์ประจำ (Full-time Faculty)

 หมายถึง ข้าราชการ พนักงาน และบุคลากรที่มีสัญญาจ้างกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งปีการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามพันธกิจของสถาบัน

เอกลักษณ์ (Uniqueness)

หมายถึง ความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่นที่สะท้อนให้เห็นเป็นลักษณะโดดเด่นเป็นหนึ่งในของสถานศึกษา

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา (Key Philosophy in Education Provision)

หมายถึง การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและผู้อื่นได้ และสามารถแข่งขันได้ในระบับนานาชาติ

ภาษาไทย

..... กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๒๓ ก (๒ เมษายน ๒๕๕๓). (เอกสารอ้างอิง)

..... กฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๗. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนที่ ๕๖ ก (๒ กันยายน ๒๕๔๗). (เอกสารอ้างอิง)

..... ประกาศคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่อง กำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการการรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ.๒๕๔๘. (เอกสารอ้างอิง)

..... พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.๒๕๕๑. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๔๓ ก (๕ มีนาคม ๒๕๕๑). (เอกสารอ้างอิง)

..... พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๗ ก (๑๑ มกราคม ๒๕๕๐). (เอกสารอ้างอิง)

..... พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุต.โต) (๒๕๔๗). ธรรมนุญชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๔๒). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานกฤษฎมนตรี. (มปป.). พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ.๒๕๔๓. (มปป.).

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (๒๕๔๗). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (๒๕๕๐). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เซ็นจูรี่.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (๒๕๕๑). มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ: โรงเรียนพระปริยัติธรรม (แผนกสามัญศึกษา) รอบที่สอง (พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๓). (พิมพ์ครั้งที่ ๒). (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑) (มปป.).

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (๒๕๕๒). ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร: จุดทอง.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (มปป.). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๘) ด้านการอาชีวศึกษา ฉบับปี พ.ศ.๒๕๕๔. (มปป.). (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (มปป.). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๘) ระดับอุดมศึกษา ฉบับปี พ.ศ.๒๕๕๔. (มปป.). (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๕๑). พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๕๖. นนทบุรี: สหมิตร พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชซิ่ง.

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. (มปป.). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (๒๕๕๐). กรอบมาตรฐานหลักสูตรอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เอส.พี.วี. การพิมพ์. (เอกสารอัดสำเนา)

ภาษาอังกฤษ

Miller, S.(1968). The psychology of play. Middiesex,England: Pengui.